

s ez ajánlást maga az illető fejedelem is elfogadta már; de ő, ez általa nem is almodott rendkívüli szép és kitüntető ajánlatot el nem fogadta, „mert jobban szerettem — ugymond — gyászos helyzetben lévő egyházunkat és a csekély jövedelmű tanári hivatalat hazámban, mint Hollandia virágzó szabadságát és dúsgazdag tanári fizetését.“

A hazába visszatérván, 1749-ben foglalta el a debreczeni főiskolában, szokott ünneppályával a mértan és bölcsészet tanári székét, a melyben aztán, 37 éven keresztül, nagy szorgalommal és kitünő sikerrel működött. Tanítványai közül többen lettek országos hírű jeles orvosokká és mérnökökké, a kik ezt, nem csekély mértékben a Hatvanitól nyert alapnak köszönhetők és köszönték.

Tanári hivatala mellett még több különböző mezőn, kitünő szolgálatakat tett Hatvani a közjónak. Ifjabb tanár korában néhány éven keresztül gyakran predikált, az Úrvacsorája osztásában pedig rendszeres részt vett Debreczen templomaiban. Ezen szolgálatainak eredménye lón „Az uri szent vacsorát megantató könyvecské“ című s Bazelben 1760-ban megjelent s 351 8-adrét lapra terjedő írás érdekes, de neve kitétele nélkül közre bocsátott műve. — Csakhamar mint igen kitünő orvost ismerte és tisztelte Hatvani nemcsak Debreczen városa, hanem a hazának és a távol földnek más vidéke is. Kitünő nemesi családok, mágnások, főkarionatisták vették igénybe az ő orvosi tanácsát és segítségét, s egynémelyik rendkívül sikeres és meglepő gyógyítása mai napig él a hagyomány ajkain. Mint orvos volt Hatvani a debreczeni gyógyszerárúknak főfelügyelője is, mely hivatalát, szükség esetén tudományos kísérletek tételére is felhasználta. Ezek mellett különös előszere tettel s figyelemmel tanulmányozott és működött a csillagászat mezején is. Ő volt az, a ki 1757-ben Debreczen városának földrajzi fekvését csillagászati szabályok szerint meghatározta; az 1769-diki augusztus hónap feltűnt üstökös csillag pályafutását, s az 1770. január 18-diki nagyszerű északi fényt a tudomány szempontjából szigorú szakértő figyelemmel kísérte, s észleleteinek eredményét a külföld legjelesebb tudományos folyóirataiban közre bocsátotta, s ez által és más több rendbeli tudományos érdemei által a tudós külföld figyelmét nem csekély mértékben magára s Debreczenre és annak főiskolájára vonta, annyira, hogy ekkor angol, francia, olasz, helyét, hollandi, német, sőt épen pétervári tudósok ismerték Hatvaninak és a debreczeni főiskolának nevét.

Hatvani messzeterjedt hírnevét, említett csillagászati észleletein s közleményein kívül *irodalmi műveinek* is kell tulajdonítanunk, és pedig nem csekély mértékben. Előttém ismeretes művei, az említett vallásos tárgyon kívül, mind latin nyelven írvák. Legyen elég e művekről e helyen csak néhány szóval emlékezni.

Még Bazelben tartózkodása alatt, mintegy 30 éves korában írt egy terjedelmes művet: „A fejedelmeknek a polgárok vallása és lelkiismerete feletti jogáról“; — e mű azonban, sokáig kéziratban hevert s csak 1757-ben jelent meg Bazelben, toldalékul hozva szerzőnek már mint debreczeni tanárnak egy 1754-ben írott s Debreczenben nem pusztán az iskolai, hanem szélesebb körű művelt közönség előtt felolvasott művét arról, hogy „mily nagy hasznát lehet venni a bölcsészettnek a theologia mezején.“ Hatvani mindkét műben a szabadelvű, de a bibliához szilárdul ragaszkodó protestantizmus alapján áll, s a tudományt és a sza-

badságot nem felforgatására, hanem védelmére ohajja fordítani az általa forrón szeretett vallásnak s egyháznak. Hatvaninak említett művei, neve kitétele nélkül jelentek meg, 4-edrétben, összesen 258 lapon. — Irt Hatvani, tanítványai számára bölcsészeti rövid kézi könyvet is, a mely 8-adrétben 304 lapon jelent meg Debreczenben 1757-ben, a város költségén. Irt ő végre terjedelmes művet: „*A nagyváradi fűdők-ről természettani és orvosi tekintetben*“; e mű folytán tüzetesen értekezik a Debreczen vidéken sok helyütt előforduló széksóróról is. E mű 1777-ben 203 lapon jelent meg Bécsben, a császári könyvtár igazgatójának, a nagy tudományú Kollár-nak eszközzésére, a kivel Hatvani, mint szintén a selmezi születésű s európai hírű és tekintélyű bécsi csillagászzal Hell Miksával is bizalmas személyes ismeretségben állott. — Van még Hatvaninak egy-két kisebb bölcsészeti és theologiai művecskéje részint önállóan, részint külföldi folyóiratokban; vannak, vagyis voltak, kéziratban maradt vallástani művei is.

Midőn a magyar protestánsok, az iskoláik léte és szabadsága ügyében vívott sok évi súlyos és keserves küzdelem után odáig vitték a dolgot, miszerint 1781-ben maga II. József császár megígérte és elrendelte iskoláigben való kikhallgatásukat: ez ügyben, mely megszakadásokkal, éveken keresztül húzódott, Domokos Lajossal a debreczeni nagy műveltségű s híres bíróval együtt, a református hitfelekezettel Hatvani képviselte. Ez, érdemeinek némi elismeréseül vehető, mint szinte az is, hogy Biharvármegyét 1783-ban táblabírái közé vette fel.

Az évtizedek, a melyek alatt Hatvani mint debreczeni tanár szolgált, a magyar protestáns egyházra és iskolákra nézve a türelmetlenség és üldözések miatt a leggyászosabbak valának. Maga Hatvani így sohajt fel egykor: „*Oh Uram, meddig hagyaszol még a Sionra és meddig nem könyörülj annak széthányt kifalain!*“ — már vénségében pedig, egyik igen nagy fontosági hivatalos levelében ezt írja: „*csaknem első idejüvettemül fogva, több tanító társaimmal együtt éjjel és nappal való szomorúságban és bánatban félelmek és rettegések között töltöttük el napjainkat.*“

De jött végre II. József császár alatt egy szelidebb korszak, „a midőn — mint Hatvani mondja — az Isten a maga hazának e hazában és ennek a debreczeni kollegiumnak is, nem reményelt békkességet és csendességet adott.“ — Most már tehát azt várhatta a hatvani évet meghaladott jó öreg szolgáló — Hatvani is, hogy életének hátralévő néhány évét csendes nyugalomban töltheti s békében hajthatja le fejét a végső álomra azok között, a kiknek javáért oly sokat nélkülözött, türt és fáradozott.

Hatvaniról más volt elvégezve. Őt a pálya végén a balsors oly vihara támadta meg s az élet oly keserőségei borították el, a melyeket, miként nem várható, ugy bizonyonnyal meg sem érdemeltek. Ennek tüzetes rajzolása nagyon messze vezetne. Legyen elég csak annyit megjegyezni, hogy a tiszántúli egyházkerület kebelében már korábban kitört s folyvást pusztította a vizsálya a lelkészek és világiak között. Nem voltak többé a dicső erdélyi fejedelmek, kiknek tekintélye imponált volna a versenyzőknek, s így betöltött itt is, hogy az ember, Vörösmartykánt:

„Midőn dicsőí vesztenek,
Bujában egymást marta meg.“

A papok és tanárok kezdetben még egy erős phalanxot alkottak; — ott állott közöt-

tők Hatvani is és pedig az első sorban. Ő már korábban nemcsak vádakot emelt a protestáns főurak ellen, nemcsak tisztességes ellátást sürgetett minden pap számára, hanem e felett még gazdag javadalmaztatást is követelt mintegy az egyházi tudósok javára s a tudomány és közoktatás érdekében, sőt, a mi jellemző, merész és szép álmai odáig mentek, miszerint „az angliai ekklézsiára“ mutatott, „a hol az érsekek s püspökök a nagy parlamentumi tanácsnak főtagjai.“ „*Talán sokat is találek mondani*“ — említi Hatvani, jól tudván, hogy eszméi és szavai sértenek. Elég az hozzá, hogy egyik első bajnoka volt ő ama sok félreértésekkel s keserüségekkel kevert küzdelemnek, a melynek első korszaka végén Sinay Miklós szomorú, de hősi alakja áll.

Ily körülmények közt történt az, hogy 1781-ben, a világiak tulnyomó befolyása következtében, a debreczeni főiskola számára oly tanrendszert adott ki a kerület, a melyről Hatvani erősen hitte, hogy az, a többek között, az ő teljes és végső közmegegyeztetését célozza. Lemondott tehát hivataláról s e tárgyra vonatkozólag ezt írja a többek közt a fókurátorhoz: „*Nem tudom, mivel érdemltem ezt a publikumtól 33 esztendőig tartott szolgálatom után, hogy ily móddal odódjék értésemre, hogy tovább sem magam, sem szolgálatom nem tetszik. Azt kiki tudja, hogy e stációit sohasem kértem, sem kerestem... Valamint soha senkinek magamat, sem szolgálatomat nem obrudáltam, ugy most sem. Reményem, ezután is az Ur Isten rólam kegyelmesen gondot visel és attól várom a jutalmat, a kinek magának, és a kinek a Házáért, gyermekségemtől fogva mind e mai napig hűségesen szolgálni kívántam és egyenes szívvel igyekeztem.*“ stb.

A kerület hidegen bár, de mégis vigasztalta Hatvanit s tudtára adta, hogy őt sérteni nem kívánta. Hatvani tehát, bár ohajtásai csak részben is alig teljesültek, folytatta még néhány évig hivatalát, de lelkét a bánat és búskomorság sötét felhői nem hagyták el többé. 1786 elején tehát csakugyan végképen letette hivatalát; azon évi nov. 16-án pedig bevégezte 68 évre terjedt földi pályáját is, s szemében a fájdalom égő könyüivel jelent meg az örökkévalóság kapuinál.

Hatvani családos életet élt. Neje Csatári Mária vala. Gyermekei közül Pál, István, Mária és Juliánna éltek őt túl, a kik közül István, latin nyelven írott műveivel a tudományos irodalom terén is ismeretes, de a ki, valószínűen atyjának szomorú végsorsára által indíttatva, vallását elhagyta s a római katolika egyház kebelébe lépett.

Azon ördögös mondáknak, a melyek Hatvani nevéhez kapcsolóvak, valódi történeti alappok igen kevés lehet. Ezelőtt mintegy 23 évvel biztos forrásból hallottam, hogy az egész monda-csoportozatot a szelemdús és élces Kazinczy Sámuel hajdukerületi főúrvoos költötte, debreczeni deák korában. Ismertem Kazinczyt, láttam, olvastam valaha saját kéziratát s nem tartom egészen lehetetlennek, hogy a mondák leg-alább nagy részben tőle vagy általában a deáki sereg örök ifju s tréfás kedélyéből s kifogyhatatlan leleményes képzelmeiből veszik eredetüket.

Hatvaninak a debreczeni főiskola könyvtárában lévő eredeti arcképe, a melyről e lapok számára is a másolat készült, 36 éves korában ábrázolja őt. Az eredeti képen háttérben a könyvtár orvosi és hittani nagy ívrét könyvekkel, oldalt halálfe és biblia, s azon keresztül és kehely látható; de a ko-

ponya s a többi mellékképek, meggyőződésem szerint épen nem mágyiára, hanem Hatvaninak lelkesi és orvosi kettős tisztere utalnak, s azon igazságot fejezik ki, hogy csak az erős keresztény hit az, a mely a halálon s az isten akaratján való megnyugodás, a mely az élet nagy szenvedésein győzedelmet vesz.

Bármiként legyen a Hatvanira vonatkozó mondákkal a dolog: annyi minden kétségen túl van, hogy oly nemes lélek s oly kitünő jellem volt, a ki bizonyonnyal megérdemli, hogy nevét és emlékezetét különösen hitfelel mindvégig tiszteltetben tartásák.

Révész Imre.

Ejjele.

Csöndes éj van, éjfélt kong az óra...
— Földi lánczok leszakadván róla,
Lelkem, melyet semmi sem korlátol,
Száll, — előtte gyorsan fogya a távol.

Ér letiprott sivatag mezőbe,
Melynek nincsen egy tenyérnyi zölde;
Bús avar csak... kiveszett a rét is,
Kitiporták még a gyökerét is.

Tavas zsendül, füvet az se hoz még,
Fű ha volna: vérel harmatoznék,
Folyó, patak kidagad medréből,
Nagy tavakba a megaludt vér gyül.

Romba dülvő városok és falvak,
Hamu felhőt forgatnak fuvallmak;
Napkelet is ki-kigyúl estenden,
Elhaló jaj hörg az éji csendben.

Mi ország ez, oh mi gyász vidék ez?
Mit vittek itt, oh ki vitte véghez?
Mely szegény nép nyög itt összetörve,
S mely dühös faj tipra így a földre?

Attilának tán vad képü húnja,
Ezredéves álmát hogy megúnja,
Kelt, gondolva: hogy talán most győzhet,
S keresz föl chalonsi mezőket?

Oh pirúlj el híres mévelt száznál!
Oh retentő szegény, oh gyalázat!
Oh takard el képedet, Törtenél!
Hogy „haladunk“ — ki híhet mesédnek?

És te lelkem, isszonyodva: látni,
Úlj a porba, mint a Jób barátai,
Rejtsd el arczod' izzó tenyeredbe,
Sirj, de szóltan, könnyed megeredve.

Nem, ne szóltan! Nem, ne könyezz gyáván,
Könyed' oldt el haragod villámán,
Kelj föl, mint egy fenyegető felhő,
A boszúnak napja eljö, eljö!

Rét kihajt még, rom megint felépül,
Fölkel e nép iszonyú estébül.
Régi kardját ha megvillogtatja:
Akkor jó el az ítélet napja! Szász Károly.

A szajna-balparti Páris.

Páris éhezett, Páris kapitulált. A bájos Lutetia — minden városok gyöngye — ott fekszik a győző lábainál, s ki hősiességével méltó gyermeke a köztársaságnak, a gyűlölt ellenel bátran daczolni látszott, ma oly bilinescel van körülzárva, mely ellen nincs többé szabadulás. Az Erbsenwurst győzött, a kiéhezett város körül ott leng az erődökön a német lobogó, s a pomerániai Landwehr Dreyse-jére támaszkodva, kényelmesen tekint a Mont-Valerien sánczáiról ez óriási háztömegbe, nagy füstököt eresztve knaszterrel bélelt porcellán-pipájából, elmereng, már a mennyire képes e látványon, eszébe jut rég elhagyott falvacskája s egy újdonsült nagy nemzet méltó fiaként ismeretes szerénységgel mondja Kutschke szomszédjához: Csinos kis város ez a Páris — de Buxtehude se kutya ám! Hisz ő teljes joggal szólhat így, ő a győző ne mond-

hatna-e ily ítéletet a leggyőzöttől. Itélj Kutschke, a mig és a mennyit tetszik, azért te mégis csak Kutschke maradsz, Páris pedig Páris lesz ezután is, ha mindjárt az egész Norddentsche Bundot bele kvártélyozzák a „béke“ fenntartása érdekében. E város, eddig központja az élvezeteknek, gyára a legvilágibb örömlőknek, gyupontja az összes világ könnyelműségének — ma heroismusával ragad csodálatra; a coquette-ből tragikai hősnő lett, s a tragikum, mely elbuktatá, nem nagy szenvedély, nem is valami Deus ex machina, hanem egy oly tényező, melyet Shakespeare s Racine nem méltattak figyelemre, mely még Szígigetünk gondos szeméit is kikerülte — a koplalás. Éz oly szirt, melyen a hősiesség megtörik, mely férfiakat bábbá, óriásokat törpékké tesz, s ki szembezállott száz csatában ezer halállal, ki pardont nem ismert és nem várt — egy falat ételért cserébe adja kardját, egy tál lencséért minden jogát, apait, anyait.

Az ostromzár e sulyos csapása az egész Párist érte, s áldozatul estek a Jardin des Plantes elefántjától a belleuillei egerekig mindenemű és faju élőlények, emlősök és szárnyasok, melyek csak némi hajlamot mutatnak a szakács műértő keze alatti idomulhatásra. De ez általános, mindenkit egyaránt sújtó egyiptomi csapason kívül, az ostrom még más alakban is meglátogatta a jó párisiakat; kiket ez talált, közvetlenebbül sújtotta mint amaz. A legfontosabb arczczal kizirkalmazott számítások halomra döntésével, sikerült a porosz Schulmeistereknek az „ab esse ad posse“ (létezőről a lehetőre) következtetését segélyével logice demonstrálni, hogy az erődökön kivülről is bemegy a golyó Párisba s ott is emberébe talál. Issy, Ivry, Bicêtre s általában a déli erődök nem voltak képesek távol tartani az ellenséges ostromútegeket, a parallel elkészült, a gyorsan áthelyezett óriás ágyuk hallgatásra kényszeríték az erődökből felelőket, melyek feje föltöt sülvött a bomba be Párisba, az ujkor örök városába. E veszedelem váratlan jött; ily hamar nem tartották lehetőnek s nem voltak rá elkészülve, de a párisi a divat embere, az új mindig megnyeri tetszését, s így a porosz bombákat is nemsokára egész egykedvűséggel fogadta, s e gyöngédelen nemsokára ajtóstól, hanem házfedőstől berontó vendégek barátiatlán köszöntésére — a voltairei gúny s patkánytevő ezinismus szülte élcz nyiláival felelt.

E játéknál Párisnak nagy része csak néző volt — aránylag csekély résznek jutott e kitüntetés, mely e helyeket minden jó hazafi szemében magasabbabbakká tette, dicsfényvel vette körül. Párisnak a Szajna balpartján fekvő része az, mely a német ostrom alatt közvetlenül legtöbbet szenvedett s a kiállott csapások közt oly hősiességet, tántoríthatlan áldozatkészséget tanúsított, hogy márt ezért sem leend érdeketlen, ha e lapok hasábjain néhány sort szentelünk arra, hogy bár föbb vonásokban s csak a jelentékenyebb pontok megemlézésével ismertessük.

A Szajna a Marne-nal Charenton-nál való egyesülése után nemsokára Páris körzetébe lép, kigyózó kanyarulattal siet végig a világyáros palotái s kunyhói közt, egyszersmind Páris legtermészetszerűbb föl-osztásának alapján képezzén, a mennyiben e várost két, bár korántsem egyenlő részre osztja: Szajna jobb és balpartira, melyekhez még a folyó közepén fekvő Ős Ile de France szigetét, Páris magyát — számíthatjuk. E részek közt typicus különbségeket találunk. A jobb parton a párisi élet teljes kifejlésében, óriás zajával, forgalmával itt ütött

tyányát a divat és izlés, pompás kirakataival vonván magára az elmenők figyelmét, itt van a színházak jó része, a vig muzsák székhelye, a párisi élet központját képező belső boulevardok fényes sora, itt vannak a Tuillériák, a Louvre, a Palais Royal a monarchia, — a Hôtel de ville (városház) s a Place de la Concorde a respublika emlékeivel. Csenedesebb élet van a tul parton, hol űs idők óta a komoly muzsák foglalták el az első helyet s munkálkodtak szakadatlan, nem törődve a tulpartról áthangzó világi zajjal. — Ide gyültek a 12. és 13-ik században a középkori tudományosság leg-híresebb képviselői egy champeauxi Vilmos, Joscelin, Lombard Péter, követe a tanítványok ezreitől, kiknek száma a monda szerint néha meghaladta Páris többi összes lakosságát, kik oly kiváltságokat élveztek, melyek ettől helyet s munkálkodtak szakadatlan, nem törődve a tulpartról áthangzó világi zajjal. — Ide gyültek a 12. és 13-ik században a középkori tudományosság leg-híresebb képviselői egy champeauxi Vilmos, Joscelin, Lombard Péter, követe a tanítványok ezreitől, kiknek száma a monda szerint néha meghaladta Páris többi összes lakosságát, kik oly kiváltságokat élveztek, melyek ettől helyet s munkálkodtak szakadatlan, nem törődve a tulpartról áthangzó világi zajjal. — Ide gyültek a 12. és 13-ik században a középkori tudományosság leg-híresebb képviselői egy champeauxi Vilmos, Joscelin, Lombard Péter, követe a tanítványok ezreitől, kiknek száma a monda szerint néha meghaladta Páris többi összes lakosságát, kik oly kiváltságokat élveztek, melyek ettől helyet s munkálkodtak szakadatlan, nem törődve a tulpartról áthangzó világi zajjal. — Ide gyültek a 12. és 13-ik században a középkori tudományosság leg-híresebb képviselői egy champeauxi Vilmos, Joscelin, Lombard Péter, követe a tanítványok ezreitől, kiknek száma a monda szerint néha meghaladta Páris többi összes lakosságát, kik oly kiváltságokat élveztek, melyek ettől helyet s munkálkodtak szakadatlan, nem törődve a tulpartról áthangzó világi zajjal. — Ide gyültek a 12. és 13-ik században a középkori tudományosság leg-híresebb képviselői egy champeauxi Vilmos, Joscelin, Lombard Péter, követe a tanítványok ezreitől, kiknek száma a monda szerint néha meghaladta Páris többi összes lakosságát, kik oly kiváltságokat élveztek, melyek ettől helyet s munkálkodtak szakadatlan, nem törődve a tulpartról áthangzó világi zajjal. — Ide gyültek a 12. és 13-ik században a középkori tudományosság leg-híresebb képviselői egy champeauxi Vilmos, Joscelin, Lombard Péter, követe a tanítványok ezreitől, kiknek száma a monda szerint néha meghaladta Páris többi összes lakosságát, kik oly kiváltságokat élveztek, melyek ettől helyet s munkálkodtak szakadatlan, nem törődve a tulpartról áthangzó világi zajjal. — Ide gyültek a 12. és 13-ik században a középkori tudományosság leg-híresebb képviselői egy champeauxi Vilmos, Joscelin, Lombard Péter, követe a tanítványok ezreitől, kiknek száma a monda szerint néha meghaladta Páris többi összes lakosságát, kik oly kiváltságokat élveztek, melyek ettől helyet s munkálkodtak szakadatlan, nem törődve a tulpartról áthangzó világi zajjal. — Ide gyültek a 12. és 13-ik században a középkori tudományosság leg-híresebb képviselői egy champeauxi Vilmos, Joscelin, Lombard Péter, követe a tanítványok ezreitől, kiknek száma a monda szerint néha meghaladta Páris többi összes lakosságát, kik oly kiváltságokat élveztek, melyek ettől helyet s munkálkodtak szakadatlan, nem törődve a tulpartról áthangzó világi zajjal. — Ide gyültek a 12. és 13-ik században a középkori tudományosság leg-híresebb képviselői egy champeauxi Vilmos, Joscelin, Lombard Péter, követe a tanítványok ezreitől, kiknek száma a monda szerint néha meghaladta Páris többi összes lakosságát, kik oly kiváltságokat élveztek, melyek ettől helyet s munkálkodtak szakadatlan, nem törődve a tulpartról áthangzó világi zajjal. — Ide gyültek a 12. és 13-ik században a középkori tudományosság leg-híresebb képviselői egy champeauxi Vilmos, Joscelin, Lombard Péter, követe a tanítványok ezreitől, kiknek száma a monda szerint néha meghaladta Páris többi összes lakosságát, kik oly kiváltságokat élveztek, melyek ettől helyet s munkálkodtak szakadatlan, nem törődve a tulpartról áthangzó világi zajjal. — Ide gyültek a 12. és 13-ik században a középkori tudományosság leg-híresebb képviselői egy champeauxi Vilmos, Joscelin, Lombard Péter, követe a tanítványok ezreitől, kiknek száma a monda szerint néha meghaladta Páris többi összes lakosságát, kik oly kiváltságokat élveztek, melyek ettől helyet s munkálkodtak szakadatlan, nem törődve a tulpartról áthangzó világi zajjal. — Ide gyültek a 12. és 13-ik században a középkori tudományosság leg-híresebb képviselői egy champeauxi Vilmos, Joscelin, Lombard Péter, követe a tanítványok ezreitől, kiknek száma a monda szerint néha meghaladta Páris többi összes lakosságát, kik oly kiváltságokat élveztek, melyek ettől helyet s munkálkodtak szakadatlan, nem törődve a tulpartról áthangzó világi zajjal. — Ide gyültek a 12. és 13-ik században a középkori tudományosság leg-híresebb képviselői egy champeauxi Vilmos, Joscelin, Lombard Péter, követe a tanítványok ezreitől, kiknek száma a monda szerint néha meghaladta Páris többi összes lakosságát, kik oly kiváltságokat élveztek, melyek ettől helyet s munkálkodtak szakadatlan, nem törődve a tulpartról áthangzó világi zajjal. — Ide gyültek a 12. és 13-ik században a középkori tudományosság leg-híresebb képviselői egy champeauxi Vilmos, Joscelin, Lombard Péter, követe a tanítványok ezreitől, kiknek száma a monda szerint néha meghaladta Páris többi összes lakosságát, kik oly kiváltságokat élveztek, melyek ettől helyet s munkálkodtak szakadatlan, nem törődve a tulpartról áthangzó világi zajjal. — Ide gyültek a 12. és 13-ik században a középkori tudományosság leg-híresebb képviselői egy champeauxi Vilmos, Joscelin, Lombard Péter, követe a tanítványok ezreitől, kiknek száma a monda szerint néha meghaladta Páris többi összes lakosságát, kik oly kiváltságokat élveztek, melyek ettől helyet s munkálkodtak szakadatlan, nem törődve a tulpartról áthangzó világi zajjal. — Ide gyültek a 12. és 13-ik században a középkori tudományosság leg-híresebb képviselői egy champeauxi Vilmos, Joscelin, Lombard Péter, követe a tanítványok ezreitől, kiknek száma a monda szerint néha meghaladta Páris többi összes lakosságát, kik oly kiváltságokat élveztek, melyek ettől helyet s munkálkodtak szakadatlan, nem törődve a tulpartról áthangzó világi zajjal. — Ide gyültek a 12. és 13-ik században a középkori tudományosság leg-híresebb képviselői egy champeauxi Vilmos, Joscelin, Lombard Péter, követe a tanítványok ezreitől, kiknek száma a monda szerint néha meghaladta Páris többi összes lakosságát, kik oly kiváltságokat élveztek, melyek ettől helyet s munkálkodtak szakadatlan, nem törődve a tulpartról áthangzó világi zajjal. — Ide gyültek a 12. és 13-ik században a középkori tudományosság leg-híresebb képviselői egy champeauxi Vilmos, Joscelin, Lombard Péter, követe a tanítványok ezreitől, kiknek száma a monda szerint néha meghaladta Páris többi összes lakosságát, kik oly kiváltságokat élveztek, melyek ettől helyet s munkálkodtak szakadatlan, nem törődve a tulpartról áthangzó világi zajjal. — Ide gyültek a 12. és 13-ik században a középkori tudományosság leg-híresebb képviselői egy champeauxi Vilmos, Joscelin, Lombard Péter, követe a tanítványok ezreitől, kiknek száma a monda szerint néha meghaladta Páris többi összes lakosságát, kik oly kiváltságokat élveztek, melyek ettől helyet s munkálkodtak szakadatlan, nem törődve a tulpartról áthangzó világi zajjal. — Ide gyültek a 12. és 13-ik században a középkori tudományosság leg-híresebb képviselői egy champeauxi Vilmos, Joscelin, Lombard Péter, követe a tanítványok ezreitől, kiknek száma a monda szerint néha meghaladta Páris többi összes lakosságát, kik oly kiváltságokat élveztek, melyek ettől helyet s munkálkodtak szakadatlan, nem törődve a tulpartról áthangzó világi zajjal. — Ide gyültek a 12. és 13-ik században a középkori tudományosság leg-híresebb képviselői egy champeauxi Vilmos, Joscelin, Lombard Péter, követe a tanítványok ezreitől, kiknek száma a monda szerint néha meghaladta Páris többi összes lakosságát, kik oly kiváltságokat élveztek, melyek ettől helyet s munkálkodtak szakadatlan, nem törődve a tulpartról áthangzó világi zajjal. — Ide gyültek a 12. és 13-ik században a középkori tudományosság leg-híresebb képviselői egy champeauxi Vilmos, Joscelin, Lombard Péter, követe a tanítványok ezreitől, kiknek száma a monda szerint néha meghaladta Páris többi összes lakosságát, kik oly kiváltságokat élveztek, melyek ettől helyet s munkálkodtak szakadatlan, nem törődve a tulpartról áthangzó világi zajjal. — Ide gyültek a 12. és 13-ik században a középkori tudományosság leg-híresebb képviselői egy champeauxi Vilmos, Joscelin, Lombard Péter, követe a tanítványok ezreitől, kiknek száma a monda szerint néha meghaladta Páris többi összes lakosságát, kik oly kiváltságokat élveztek, melyek ettől helyet s munkálkodtak szakadatlan, nem törődve a tulpartról áthangzó világi zajjal. — Ide gyültek a 12. és 13-ik században a középkori tudományosság leg-híresebb képviselői egy champeauxi Vilmos, Joscelin, Lombard Péter, követe a tanítványok ezreitől, kiknek száma a monda szerint néha meghaladta Páris többi összes lakosságát, kik oly kiváltságokat élveztek, melyek ettől helyet s munkálkodtak szakadatlan, nem törődve a tulpartról áthangzó világi zajjal. — Ide gyültek a 12. és 13-ik században a középkori tudományosság leg-híresebb képviselői egy champeauxi Vilmos, Joscelin, Lombard Péter, követe a tanítványok ezreitől, kiknek száma a monda szerint néha meghaladta Páris többi összes lakosságát, kik oly kiváltságokat élveztek, melyek ettől helyet s munkálkodtak szakadatlan, nem törődve a tulpartról áthangzó világi zajjal. — Ide gyültek a 12. és 13-ik században a középkori tudományosság leg-híresebb képviselői egy champeauxi Vilmos, Joscelin, Lombard Péter, követe a tanítványok ezreitől, kiknek száma a monda szerint néha meghaladta Páris többi összes lakosságát, kik oly kiváltságokat élveztek, melyek ettől helyet s munkálkodtak szakadatlan, nem törődve a tulpartról áthangzó világi zajjal. — Ide gyültek a 12. és 13-ik században a középkori tudományosság leg-híresebb képviselői egy champeauxi Vilmos, Joscelin, Lombard Péter, követe a tanítványok ezreitől, kiknek száma a monda szerint néha meghaladta Páris többi összes lakosságát, kik oly kiváltságokat élveztek, melyek ettől helyet s munkálkodtak szakadatlan, nem törődve a tulpartról áthangzó világi zajjal. — Ide gyültek a 12. és 13-ik században a középkori tudományosság leg-híresebb képviselői egy champeauxi Vilmos, Joscelin, Lombard Péter, követe a tanítványok ezreitől, kiknek száma a monda szerint néha meghaladta Páris többi összes lakosságát, kik oly kiváltságokat élveztek, melyek ettől helyet s munkálkodtak szakadatlan, nem törődve a tulpartról áthangzó világi zajjal. — Ide gyültek a 12. és 13-ik században a középkori tudományosság leg-híresebb képviselői egy champeauxi Vilmos, Joscelin, Lombard Péter, követe a tanítványok ezreitől, kiknek száma a monda szerint néha meghaladta Páris többi összes lakosságát, kik oly kiváltságokat élveztek, melyek ettől helyet s munkálkodtak szakadatlan, nem törődve a tulpartról áthangzó világi zajjal. — Ide gyültek a 12. és 13-ik században a középkori tudományosság leg-híresebb képviselői egy champeauxi Vilmos, Joscelin, Lombard Péter, követe a tanítványok ezreitől, kiknek száma a monda szerint néha meghaladta Páris többi összes lakosságát, kik oly kiváltságokat élveztek, melyek ettől helyet s munkálkodtak szakadatlan, nem törődve a tulpartról áthangzó világi zajjal. — Ide gyültek a 12. és 13-ik században a középkori tudományosság leg-híresebb képviselői egy champeauxi Vilmos, Joscelin, Lombard Péter, követe a tanítványok ezreitől, kiknek száma a monda szerint néha meghaladta Páris többi összes lakosságát, kik oly kiváltságokat élveztek, melyek ettől helyet s munkálkodtak szakadatlan, nem törődve a tulpartról áthangzó világi zajjal. — Ide gyültek a 12. és 13-ik században a középkori tudományosság leg-híresebb képviselői egy champeauxi Vilmos, Joscelin, Lombard Péter, követe a tanítványok ezreitől, kiknek száma a monda szerint néha meghaladta Páris többi összes lakosságát, kik oly kiváltságokat élveztek, melyek ettől helyet s munkálkodtak szakadatlan, nem törődve a tulpartról áthangzó világi zajjal. — Ide gyültek a 12. és 13-ik században a középkori tudományosság leg-híresebb képviselői egy champeauxi Vilmos, Joscelin, Lombard Péter, követe a tanítványok ezreitől, kiknek száma a monda szerint néha meghaladta Páris többi összes lakosságát, kik oly kiváltságokat élveztek, melyek ettől helyet s munkálkodtak szakadatlan, nem törődve a tulpartról áthangzó világi zajjal. — Ide gyültek a 12. és 13-ik században a középkori tudományosság leg-híresebb képviselői egy champeauxi Vilmos, Joscelin, Lombard Péter, követe a tanítványok ezreitől, kiknek száma a monda szerint néha meghaladta Páris többi összes lakosságát, kik oly kiváltságokat élveztek, melyek ettől helyet s munkálkodtak szakadatlan, nem törődve a tulpartról áthangzó világi zajjal. — Ide gyültek a 12. és 13-ik században a középkori tudományosság leg-híresebb képviselői egy champeauxi Vilmos, Joscelin, Lombard Péter, követe a tanítványok ezreitől, kiknek száma a monda szerint néha meghaladta Páris többi összes lakosságát, kik oly kiváltságokat élveztek, melyek ettől helyet s munkálkodtak szakadatlan, nem törődve a tulpartról áthangzó világi zajjal. — Ide gyültek a 12. és 13-ik században a középkori tudományosság leg-híresebb képviselői egy champeauxi Vilmos, Joscelin, Lombard Péter, követe a tanítványok ezreitől, kiknek száma a monda szerint néha meghaladta Páris többi összes lakosságát, kik oly kiváltságokat élveztek, melyek ettől helyet s munkálkodtak szakadatlan, nem törődve a tulpartról áthangzó világi zajjal. — Ide gyültek a 12. és 13-ik században a középkori tudományosság leg-híresebb képviselői egy champeauxi Vilmos, Joscelin, Lombard Péter, követe a tanítványok ezreitől, kiknek száma a monda szerint néha meghaladta Páris többi összes lakosságát, kik oly kiváltságokat élveztek, melyek ettől helyet s munkálkodtak szakadatlan, nem törődve a tulpartról áthangzó világi zajjal. — Ide gyültek a 12. és 13-ik században a középkori tudományosság leg-híresebb képviselői egy champeauxi Vilmos, Joscelin, Lombard Péter, követe a tanítványok ezreitől, kiknek száma a monda szerint néha meghaladta Páris többi összes lakosságát, kik oly kiváltságokat élveztek, melyek ettől helyet s munkálkodtak szakadatlan, nem törődve a tulpartról áthangzó világi zajjal. — Ide gyültek a 12. és 13-ik században a középkori tudományosság leg-híresebb képviselői egy champeauxi Vilmos, Joscelin, Lombard Péter, követe a tanítványok ezreitől, kiknek száma a monda szerint néha meghaladta Páris többi összes lakosságát, kik oly kiváltságokat élveztek, melyek ettől helyet s munkálkodtak szakadatlan, nem törődve a tulpartról áthangzó világi zajjal. — Ide gyültek a 12. és 13-ik században a középkori tudományosság leg-híresebb képviselői egy champeauxi Vilmos, Joscelin, Lombard Péter, követe a tanítványok ezreitől, kiknek száma a monda szerint néha meghaladta Páris többi összes lakosságát, kik oly kiváltságokat élveztek, melyek ettől helyet s munkálkodtak szakadatlan, nem törődve a tulpartról á

s hideg ég alá, a platánokat kivágták s feltűzelték, csupán a dajka maradt épen, csak hogy a deli zuáv helyét szegletes mobile foglalta el, s a jardin des plantes-i szokott sétatáji idylli esendjét egy-egy toladó Prussien zavarta meg, s ha szét pattant, magával vitt mobilet, dajkát, mindenestől. Ma már ez is elmúlt, minden csendes újra, de kinek volna most kedve Párisban a Jardin des Plantes-ban sétálni. Könnyű véri e nép s mulatni vágyó, de nem érzékeny, elvették jó kedvét, azért féltek tőle; elvették hitét, reményét — azért bántak vele oly embertelenül; elvették mindenét, azért nem akartak neki hagyni semmit. Csaldótok! Lesz még zuáv, turko, a Jardin des Plantes-ban medve és majom; csak egy napsugár s újra él a régi kedv, feltündöklő a francia szellem fényesebben egy millió Pickelhaubénál. T. L.

A magyar honvédség szórólövegei.

A magyar honvédség számára megrendelt 90 szórólöveg (mitrailleur) közt 10 darab Gatling- és 80 darab Montigny-rendszert.

A Gatling-lövegek már néhány hét előtt mind készen voltak, a Montigny-félekből pedig — e sorok közléseig — legálább szintannyi fog elkészülni.

A jelen számban látható ábra a Gatling-féle szórólöveget tünteti föl — teljesen lőkész állapotban.

E löveg főalkatrészét a vas-bádoggal és az ezen nyugvó cső-csomag képezi. — A cső-csomag 10 Werndl-féle puskacsőből áll és hátsó vége az irányzó, szóró és elszűtő készülékkel van egybekapcsolva.

A talpúléson látható egyén jobb kezével a két utóbbi készülék forgatóját ragadta meg, bal kezével pedig a cső-csomagra felállított — 400 darab Werndl-féle puskacső-töltényt tartalmazó — töltény-dobot igazgatja. Egy hasonló tartály-dob látszik ábránk kinyitott tengely-szekrényében is.

Ha a forgató hajtását megkezdjük: akkor a töltő-dobban levő töltények az elszűtő-készülékbe leesvén, az egyidejűleg — közös középtengelye körül — forogni kezdő cső-csomag egyes csőibe be-benyomatnak, s ezek mindegyikének legelső forgási helyzetében el-elcsüttetnek.

Az ekként kilőtt töltények tompak-bádoggal hűvelve az ábránkon látható zsákba hullanak le.

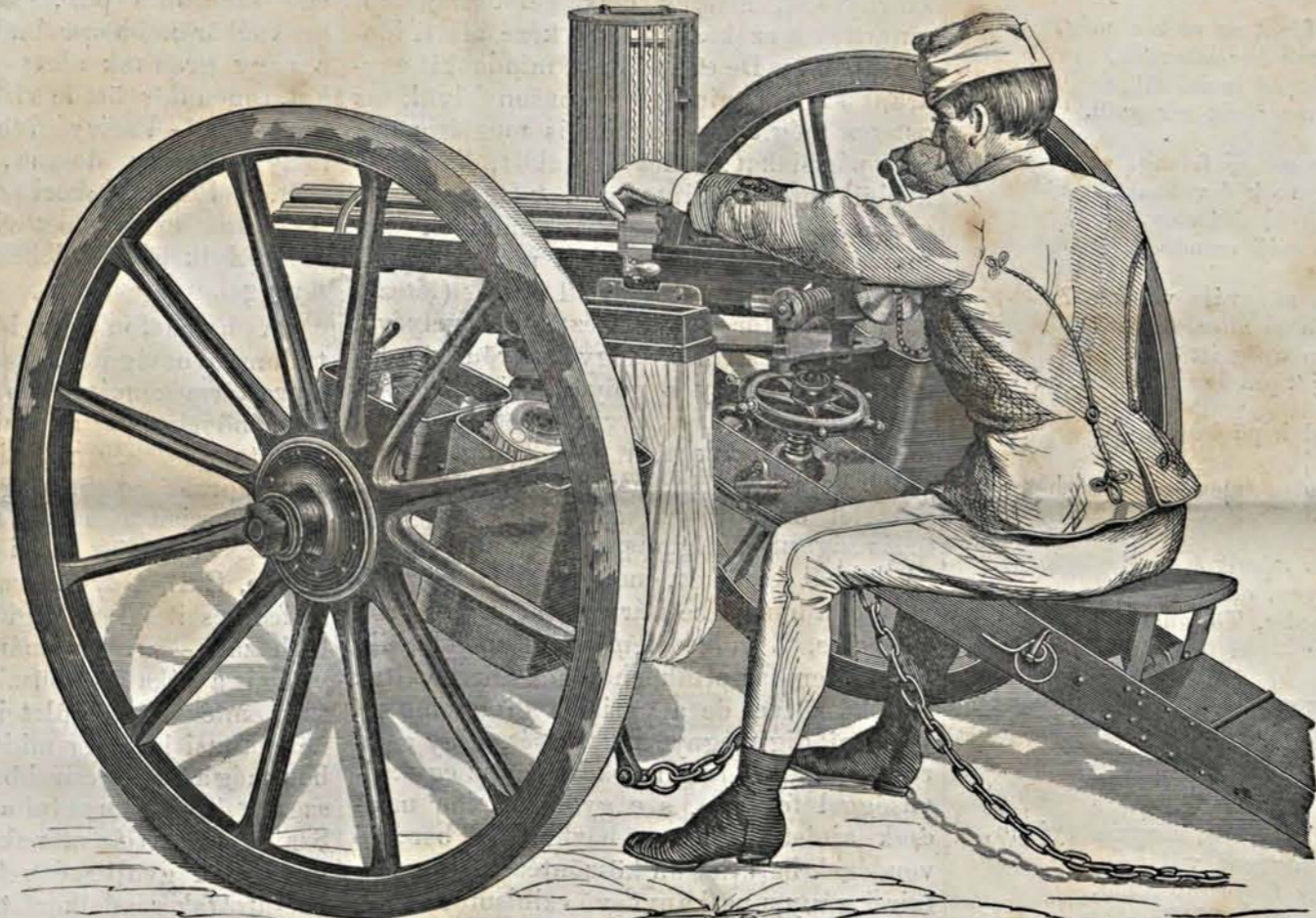
A Gatling-rendszerű szórólöveggel, egy-egy első perczben, körülbelül 400 lövést lehet tenni. *Domaniczky István.*

A Mont-Avron lövetése.

A jelenleg dühöngő véres háboruban, mikor az áradatként előrohánó német csapatok Franciaország fővárosát körülzárolták, ennek védői a város hatalmas küllerőit ágyutelepek által összekötötték egymással és előretolt védművekkel még jobban megerősítették. Különösen fenyegető fekvése volt rájuk nézve a Mont-Avronek, ama halomlánc egyik távolabb eső kiszökellésének,

mely a fővárostól keletre végigvonul. A Rosny-erőd tüzorkainak védelme alatt Trochu és Vinoy e magaslatot erődített táborhelyülé alakították át. Az ágyutelepek több mint 70 löveggel voltak felszerelve s a katonaság, lovasok, gyalogok és mozgó-örök ügyesen készített védsáncok mögött vagy sátrakkban voltak elhelyezve. Jobbra és balra egészen a közel eső Rosny- és Noisy-erődökig sorjagság, mozgó-örök, vadászok, tüzekek és tengerészek táboroztak.

Mint hogy pedig Trochu a múlt év decemberében tett egyik nagyobb kirohanásakor leginkább csak a mont-avroni erős állásra támaszkodott, a németek természetesen mindent elkövettek, hogy onnan a francziákat elűzzék. Végre a szászoknak és a porosz tüzérsgnek csakugyan sikerült is az észak felől szemben fekvő raincy-i magaslatokon fődött ágyutelepeket fölláttatni, a honnan aztán decz. 27-én reggel meg is kezdték a tüzelést huszonnégy fontos lövegeikből. A távolságot és irányt oly pontosan kiszámították, hogy az egész vidéket belepő sűrű köd daczára is alig egy-két ágyú tésztét el ezélt. A granátok rövid idő alatt nemcsak az avroni fensikra hulltak záporként, hanem sok lövedék azon is túl hatolva még a Rosny- és Noisy-erődök sánczaiban és egyéb földmívceiben is bizonytalánná tévé a tar-

A magyar honvédség szórólövege. (Mitrailleur.)

tózkodást, sőt néhány még magukat az említett erődöket sem kímélte meg látogatásával.

A borzasztó bombázásnak az a szomorú következménye lett, hogy a francziák a mont-avroni fensikot kénytelenek voltak odahagyni. Az éj beálltával az ostromlottak ágyúik legnagyobb részét sietve és meglehetősen rendetlen visszavonulásban elszállították a Mont-Avrone. E sajnós esemény Párisban roppant lehangoltságot okozott. A németek táborában a francziák visszavonulását nem tudták meg mindjárt, s így a tüzelést a következő napon is folytatták. Végre a bujkáló éji őrök hírül hozták, hogy a fensik el van hagyva. Másnap aztán, decz. 29-én, egy száz csapat elfoglalta a Mont-Avrone. Az előbbi tártul látvány sajnós tanubizonyosságul szolgált arra nézve, hogy mily gyorsan vonultak el onnan a francziák. Halottaikat visszahagyták, s egy rakás fegyveren, élelmi és lökészetlen kívül az ostromlók két beszégett huszonnégy fontos ágyút is találtak ott.

Rajzunk a német sánczelepek egyikét mutatja, mely hasonlóan részt vett Mont-Avrone ostromában. A hatalmas ágyúk, melyek itt láthatók, fájdalom! nagyon is kitűnő sikerrel tudták megoldani szomorú feladatukat. A Mont-Avrone elvesztése baljóslatu előfutára volt a németek ama nagymérvű előnyomulásának, mely magának Párisnak lövetését is csakhamar lehetővé tette. *S. L.*

A ház asszonyja.

— Pa. l. Janst után. —
(Vége.)

Ritkán történik meg, hogy a nő egyharmalmondana a reményről, hogy családi tűzhelyébe a rendet és boldogságot visszaállítsa. Élénk természeté hamar lehangolódik, de épen oly könnyen föl is emelkedik, s első gondolata az, hogy bátorsággal küzdjön. De az eredménytelenség e bátorságot elhasználja és erejét szegi. Pedig a nőnek csak akkor szabad lemondani, mikor már minden próbát kimerített. A türelem, gyöngédség, a könnyek, a kedélyesség és hallgatás: a nő kezében mennyi fegyver; s nem is az eredményt, hanem a kötelességet kell szemé előtt tartania.

A férj kihágásai ellen küzdő nőnek legnehezebb azt az illó tekintetet, melylyel férje iránt mindig tartozik, megegyeztetni azzal az ellen-szenvvel és undorral, mit bünei iránt akaratlantul érez. Egy köznap — vagy romlott nő nem késnek ezekben a tekintély bitorlására okot találni: tagadhatatlan igaz, hogy vannak olyan esetek, mikor ez a végtel szükségessé válik; de általában véve, az eltévedt férj nem ezen az uton téríti néje a jó utra.

A nőnek azt a jogát is védtek, hogy férje

hibáit, hasonló hibákkal torolhassa vissza. Ily elvnel semmi sem lehet végzetesebb. Szükségtelen mondanom, hogy a mindkét részről hűtlenség következménye nem egyenlő, de különben is, a bűn soha sem igazolhatja a bűnt. En csak két módot ismerek, melyek a megcsalt feleséghez méltók: míg a rossz helyre hozható, hősies megbojcsátás; mikor helyrehozhatatlan, a büszke lemondás.

A lemondás igen szomorú erény: nem hat a képzelődésre; nem jár semmi zajjal; némelyek gyávaságnak nevezik, a férfiak nem kedvelik; és ritkán nyeri meg jutalmát. Midőn a nő már mindent kimerített, s kénytelen belátni, hogy a boldogságról le kell mondani, akkor a lemondás az utolsó szava. — De az emberi vélemények mily gyarlók és vakok? E csendes türelemben, s a családások elleni szigorú elzárkózottságban mennyivel több nagyság van, mint a tehetetlen harag kitöréseiben, és a család könnyű visszatolásában.

Nem megyek egész odáig, hogy a nőnek mindent el kell tőnie, még a rossz bánást és megaláztatást is; mikor a teher már nagyon nehéz, a törvény segítségére megy; sem az erkölcs, sem a vallás nem tiltja a nőnek, hogy elvonultságra ítélve magát, meg ne mentse boldogsága utolsó romjait. Az ilyen külön élelt, gyermekei érdeke is gyakran megkivánja. A felelősség arra háromlőjké, a ki ez elválást szükségessé tette! De legyen bár, hogy a törvény segítségével, a nő az elviselhetetlen szolgáltságot lerázza magáról, vagy egy még nagyobb hősieség által vértanúságát bátorsággal hordozza, a végzet ellen semmit sem tehet: erényén és anyai szeretetén kívül, minden más vigasztalódás meg van tőle tagadva. Megvallom, hogy az erény e ponton magamagának nem elég; támaszra van szüksége: s én ezt a vallásos érzelemben vélem feltalálhatónak.

A vallásosság oly illő az emberi szívhez, öröm és bánatban egyiránt, s az egyedüli fegyver,

Porosz ostrom-lövegek Raineynál, Páris előtt.

mely a nő önmaga, a lázadás kísérlete és a beszűkülés ellen védi.

A nő életére, a mondottakat mind összefoglalva, ezt az eszményt ajánljuk: a belső háztartást igazgassa renddel és csinnal; a családokat kormányozza szilárdul és emberségesen; nevelésének művelődése által férjével egy vonalra emelkedjék; annak eszméi és pályája iránt, érdekeiben osztozzék, férje szabad idejét műveltségének kellemeivel töltse be; legyen tanácsadója, támasza, fel-emelője — vigasztalója; ha eltávolodik, a családi tűzhelyhez ő vezesse vissza, és környezetét saját ártatlanságával nemesse; s ha minden elveszett, ha reménytelen szeretetre, vagy becsülés és szeretet nélküli érelyre van kárthatatva, ekkor a lemondással mentse meg önmagát: ime a nő igazi eszmény! Gyöngéd és büszke lelkéhez, csak ez az egy méltó, csak ez az egy hagyja meg minden varázsát, a nélkül hogy nemességéből és méltóságából levonna!

A nőnek ajánlottak más eszményt, más reményeket és más jövőt is. Azt tanították, hogy a csendes élet a közönséges lelkének való, de a szabad és magas röptű lelkeknek más törvényei vannak. A kötelességet szerződésnek, az erényt gyengeségnek tüntették föl előtte; szeméi előtt a boldogságnak oly álmokképt csillagot, melyekből a mérsékelt évek, ártatlan érzelmek, a barátság fukar kedveskedései, a komoly kötelességek és szép erények ki voltak rekesztve. Azt hittették el vele, hogy csak a szenvedélyben van nagyság. E szerencsétlen beszédek sok lélekbe ejtettek mély sebeket! Azok, kik a terhet lerakták, ez elveken büszke igazolást találtak; azok, kik az örvény szelén megbírvólva állanak, (szerehetlenül sodortatnak az örvény fenekére; a boldogok és tudatlanok tudtuk nélkül oly magvakat vesznek magukba, melyek nőnek, termékenyítnek, és végre talán megmérgezik a jóra született lelket, kik a szíviharok vészteljes fényé nélkül, egy csendes és ártatlan élet öszhangzatos folyamát követték volna. S e hamis tanokban a legnagyobb része, a legnagyobb büne bizonyos nemű irodalomnak van.

Azt teszi-e ez, hogy az irónak meg legyen tiltva a szenvedélyt festeni? — Nem — de csakugyan meg van tiltva, hogy a szenvedélynek igazat adjon; de azt kérdeim, hogy könyveinkben nem adnak-e mindig igazat a szenvedélynek? Nem egyedül a szenvedély-e nagy, nemes és szent előtök? — Nem ez-e a királyné, a bályágy és az istenség nekik? És mind az, a mi nem szenvedély, nem önzés, vajjon azért már hideg számítás, vagy önmegtartózkodás és képmutatás-e? A százdokkal a ferdésegek így változnak: a tizenhatszázadik században a gyönyörű ünnepek, a tizenkilencedikben a szenvedélyt istenítik: haladás-e ez? én nem tudom; mert ha az élv-tana a lelket kimeríti és elkorrosítja, a szenvedély tana égeti, kiszáradítja és fölemésztja azt!

Találhatók-e, nem mondom, hogy elég erős, sőt ellenkezőleg, elég mérsékelt szavakat, a családban létező szenvedélyt kiegészítő esztétésére? Még csak meg sem kísértém: a szenvedélynek túl élénk és hű esetelése, nem kárthatatva volna annak, sőt épen kegyelése. Hogy e képletet befejezzem, pár sort idézek abból a bántalmos könyvből, melyről azt tartják, hogy legszebb azok közt, melyek emberi kézből kerültek ki. *) „A mi az északban előcsirázik: az egyszerű gondolat, azután erős képzélődés, azután gyönyör és bűnös hajlam, és végre a beelgyezés.“ E rejtélyes ismeretlennek, a ki a zárda cezzájából ily határozottan és meghatározottan festette az emberi szenvedélyt egész történetét, mily lélekismerettel kellett bírnia!

Ime a rozsa: mi az orvossága? ugyanaz a könyv megmondja: „Kezdetben kell vigyázni.“ Azonban kezdetben vigyáznunk legkevésbé: mi egy mosoly? mi egy gyöngéd szó? „Mentül inkább elalszik és elfárad az ember, annál gyengébb lesz az akarat, s az ellenség annál hatalmasabb.“ A lélek, mely az ellenség gyengeségében ürügyet talált, hogy azt elhanyagolja, azután erejében új ürügyet talál, hogy elbukjék: és így megosztva, és egymásra következőleg két álokozódás által, melyek közül az egyik kezdetben azt mondja „ez mit sem tesz“ és azután „már késő.“ — De e két álokozódásnak, nem kell uralmat engedni magunk felett: hogy lelkünk bejéjék és tüzhelyünk becsületét megmentsük, soha sem lehet mondani, hogy még korán van, sem azt, hogy már igen késő!

A családban a nő szerepét, e szerepnek tisztaságát, szépségét és nagyságát festve, kárhoz-

tatván a szenvedélyt, nem azzal az erővel, melylyel tudtam volna, de abban az arányban, melyben hozzám illik, kihez forduljak? az ifjakhoz, kiknek anyok, nővérek van s egykor feleségök is lesz, kik velők az életterhét megosztandják. Oly érzelmeket akartam az ifjakban felköltetni, mely a szív nemességét leginkább megvédi, akarom mondani: a nők tisztelést. Mielőtt befejezném ez előadást, egy ó indus könyvből, melyet nagyon szeretek, mert tele van megható szókkal, idézem e pár szót: „Mikor a nőket tisztelik, az istenek meg vannak elégedve!“ Sámí Lászlóné.

Visk-városi népbabonák.

Évtizedek óta beszélnek és irnak százan meg százan a babonák ellen; de hogy nagyon fogynának, vagy épen elmaradnának: azt ugyan nem állíthatnók.

Péntek napon, melyet Jézus megfeszítése óta tartanak halvételnek, még a műveltebb osztályhoz tartozó emberek sem örömet kezdenek, kivált utazásba; sőt emlékezem, hogy tavaly a képviselőházra is ráfógták, mikép péntekre hirdett első gyűlést csupán ezért halasztotta más napra. . . . Ha saját egészségükről jót, vagy szeretetükről örömdetet kell mondani, hányan meg hányan teszik utána ma is: „igézet ne fogja!“ Sok efféle lehetne még előfordonom, de én most csak a távol Máramarosnak egy városkájában divó babonákról akarok szólni.

Magyar nép babona nélkül seholy sínes széles e hazában, hogy volna hát Viskén; ez igazán sajtóságos magyar városban? . . . Biz itt úgy áll a dolog, hogy ha a két hetes gyerek nem igyekszik apja szájából kivájni a pipát: akkor annak „szenes víz kell.“ Valami „átkozott szem“ átnézte a poronyt, s ha e különösen készített vízzel meg nem itatják: még el is testálhatna az istennadta. Előveszik hát az ugynevezett „merítőt“ (bádógödrény, melylyel vizet isznak), főlít töltik esővízzel; ebbe aztán belevetnek egy pár izzó szemet, mely nagy sustorgások közt alszik ki; a szenesviz csináló a merítő száját tenyérrel is le-lenyomja, hogy a gőz és sustorgás hangja csak darabokban törhet utat magának. A mütté közben egész ünnepies arcot szokás ölteni, és valami büvbőlös szavakat is mondanak. Egyszer kérdés-közltem e monda után s így tanítottak meg reá: „Adinom, papinom, véckere riminom. Hájnom, vájnom, segenecs, pagenece, hójjádriacs, adéndén, dörvéledex!“ Hogy mi a kö lehet ez: én nem tudom, mert ők sem tudják megmagyarázni. Olyanforma, mintha czigányul lenne.

Az így ellátott lágyelem rosz vízből bele-töltönek aztán egy pár kortyot a gyerekekbe, s ha történetesen jobban lesz utána: ki merné kétségbe vonni a szenesviz hatását?

Mikor a magzat sokáig beteges, hidegletlés, s gyomordaganat, szédülés vagy más efféle miatt nem gyarapulhat: előkerítik a „kigyó-koronát“, ezzel a fájós helyeket gyöngéden érintik s jelen-tőségteljes kanyarulatokat csinálnak vele a beteg fölött. Azután odaakasztják a szenvedő szemé elé, hogy nézhesse azt a gyűrű-forma kigyótkarcsága követ, melyet az egész város iszonyu becsben és tisztelőben tart, s szép piros pántlikára füzve házról-házra minden beteghez övő figyelemmel hordoznak. E koronát egyszer azért kapta aján-dékba valamelyik ós anyó valami nagy kigyótól, mert több éven át tartogatta azt meleg tehén-tejjel. Százan meg ezen gyógyultak már meg azóta e korona érintésétől. A követ én is láttam. Egészen el van kopogtva a sok használatától. Persze a ki meg nem gyógyul tőle, arra azt szokták mon-dani: „halál ellen nincs orvosság!“

Furcsa dolog aztán az is, mikor előkezelnek a pünköszt első napjának hajnala. Míg felsötét van: s már egy-egy leány, majd egy-egy legény vonul kiifel a város-kapun a „buzza-mezőbe.“ Itt aztán kiki választ magának egy tábla rozsort, odaül a barázdába, levették és át-meg átgázolja a vetést egészen ruhátlanul. A hideg harmattól csupa lucok lesz s foga is jóformán vacog; a rozsvirág meg hozzázárad testéhez; de le nem törli világéret sem egyiket is, hanem azon módon fölföltözik s a magával vitt kised edényt is teledzvéden rozsvirágos harmattal: szó nélkül haza megy mindenki. Egy-máshoz sem szólni, sem nyulni nem lehet, mert akkor elvesztené a pünköszt-hajnali harmat azt az erejét, hogy a ki benne a léirt módon megfűrdött: annak arcán semmiféle kinövés, pattanás vagy seb nem lesz egy álló esztendőig. Ha azonban mégis érné valami ilyen az arcot: azért szedik tele a kis edényt, hogy legyen mivel egyszerre

orvosolni. Megjegyzendő, hogy ezt kölesönbe adni nem lehet, mert mindenki csak azt a harmatot használhatja sikerrel, melyért maga fíradt. . . . Lám, milyen egyszerű oka van annak, hogy a viski leányok és legények legszebbek azon a környéken!

Megesik, mikép az új házaspárt úgy tréfálják meg a lányozni járó legények, hogy éjnek éjében felszedik a hidját, kivetik sarkából a kapuját, s egy nagy rudra szurt ürömsepriút csóvaként oda-helyeznek a palánkjára. Ez aztán, a mellett, hogy nagy csúfság, roppant rozgat is jelent; a hid és kapu helyerakása: egész házas életökben való haszontalan igyekezetet, a csóva pedig zenebontó fejez ki világosan. . . . Felve néz tehát minden menyecske udvarán körül a férjhez menetele után való reggelén. Ha a szerencsétlenség csakugyan megtörtént: nincs más mód, mint elhivatni a vén cigányt, hadd vesse ki szennyes kártyájából — miképen lehetne a bajon segíteni? Ferusné aztán, mint egy valóságos pythia, mikor már a lisztet, zsírozót s öcska ruhát kötőjébe rakta, elmondja a bánatos ifju asszonynak, hogy „kilenc napig meg templomba se lépjön ki az udvarról; a napokat meg el ne felejtse visszafelé számítani, illetéknépen: 9, 8, 7 stb., mikor az egyhez ér: azt a napot keményen büntölje meg; se ne egyék, se ne igyék, se ne szójón senkinek napkeltétől napnyugtáig. Mikor ez így megvan: huzza ki magának a leghosszabb haja szálát, s a nélkül, hogy az ura tudná, csavarja annak pipaszárja végére s dugja azt a pipa nyakába; míg a férj e pipát használja: nem lehet addig sem hitelen, sem a háznál semmi baj. S hogy az illuzió mennyi versenygésnek és elcsüggedésnek veszi így elejét: mondanom sem kell.

Nagy veszedelem, ha valaki „öntésbe lép.“ Ezt én a jó olvasónak nem tudom megmagyarázni, hogy micsoda. Annyi bizonyos, mikép kivált tilt reggeleken lehet néha az utcákon látni egy hosszú tejes-csuprot elhajítva, s körülte előntve olyan olaszott nyerszerű historiót. Ez persze esontta van fagyva reggelre, s vizsgálgatván, azt vehetünk ki, mintha a habaréjék jó alkatrészt tatárka-liszt és cezetágy képezne. Rendesen keresztutaknál öntik el, hogy haragosuk, ki arra jár legelőbbet, véletlenül is belelépjen. Más hiában gázolja át: nincs semmi baja; de ha a kinek szánya volt, csakugyan belehullik: az aztán ugyan-csak megjárja. Az öntések különféleséghez képest, vagy tele lesz teste féklyekkel, vagy elméje bomlik meg, vagy más efféle nagyobb baj éri. Ezt gyógyítani sem lehet; sem ók maguk nem kuru-szolják, sem doktorhoz nem viszik. Meg kell je-gyezzenem, hogy a városban doktor nem is lakik. Egyszer fizettek volt a szomszéd tésofi dokornak egy pár száz forintot, hogy látogassa meg néha-néha őket, de ezt a kiadást — mint egészen fölös-leget — mai napig is sajnálják. A ki bármi kókból elcseszedik, hóbortos lesz, vagy összezugorodik: az — hiába — öntésbe lépett! s ez kizár minden gyógyítást.

Hát mást „megrontani“, a tejet vérré változtatni, valakire ráolvasni, rostát vetni, s babonázni milyen jól tudnak! Isten a megmondhatója. . . .

Ha a tűz patog, ha a csorda későn jön, ha a nap fellegben megy le, ha a dohány nem akar égni a pipában, ha a marha cressz alá fekszik, ha a só meg-nyirkul, ha a kőszvényes láb fáj, ha rekkenő meg-ven, ha az ember hallat álmodik: ez mind esős idő-kezeletét jelenti. Már ekkor senki sem megy kaszálni, vagy más mezei munkára, hanem tiltó, lapátot, teknőt, kanalat, orsót s más házi eszkö-zőket faragsál odahaza a szekérszímben.

Sajtóságos, hogy ha a tűzhöz tett tej kifut: azt rögtön sóval kell behinteni, mert másképp mind kirepedezik a tehén tögye; je meg valaki kölesön kér tejet: akkor is be kell rázni a csupor száját egy kis sóval, másképp elromlanék a jó tejelő-ország. Az a gaz pedig, melyet valamelyik szarvas-marha szájában hoz haza a mezőről: egyike a legkeresettebb gyógyfüveknek, még ha bogáncs-kór is más különben.

Az ölomintés, a Lucza-szék, Szilveszter-éji furcsaságok, a holdtölte, a pénzkeresés, utrakészülés, és más alkalmatosságoknál előforduló ferde néze-tek, elő vannak már számlálva imitt-amott. A fentebbieket azonban, legalább így, nem olvas-tam meg idáig sehol. Szilvőföldemben is sok van ezekből kiháló fölben; de azért nincs egyetlen viski ember sem, ki pontról pontra ne ismerné őket.

A mint nő azonban az olvasási kedv, a mint terjed a felvilágosodás: úgy onyésznek e babonák közülök.

Viski K. Bálint.

Magyar London.

New-York, január 13.

Utazó ember, ki a világot nyakába vette, nem mindig ura elhatározásainak, s annál fogva ígére-teinek sem. Én is rég tettem egy ígéretet a „Va-sárnapi Újság“ olvasóinak, s azt csak most, ilykésőn s a mellett igen hiányosan is válthatom be.

Párisból az ostromzár és az ebből reám kö-vetkező ezel nélküli téletenség elől Londonba me-nekülve szándékom volt ott hat hónapot tölteni, de alig félannyi mult el, midőn egy Amerikából váratlanul érkez levél és utazási jegy szándéko-mat megváltoztató, s rábírt, hogy átjőjek ide a szabadság és gyakorlatiasság hazájába, s megis-merkedjem egy óriási léptekkel előrehaladó néppel és intézményeivel, melyek a mi jó, vén, kedélyes Európánkat mind észszerűség, mind nagyszerűség tekintetében oly messze túlszárnyalják.

Lesznek talán még olvasóm közt, a kik em-lékeznek, hogy e lapban megjelent „Magyar Páris“ című közleményem végén megígértém volt a „Magyar London“ megírását is. Ez ígéretemnek ott az idő rövidsége miatt nem tette meg eleget, de mulasztásomat most inenten, tengeren túlról akarom pótolni, bár előre ki kell jelentenem, hogy a hideg London nem nyújtott oly kedvező tért a magyar elemnek, mint a vendégszerető, örökké mo-solygó Páris; de hiszem, hogy a kevés is, a mit írha-tok, elég érdekes arra, hogy arról az otthoniaknak említést győnjünk, s tudassuk velük, hogy vannak tények, melyek életünkről a külföldön tanubi-zonyosságot tesznek meg e nagy világvárosban is, egy nagy nemzet közepette, mely különben nem sokat tördök kisebb nemzetekkel akkor, ha po-litikai vagy anyagi érdeke nem kényszeríti.

Londonban, ez óriási, komoly, hideg városban keresniük föl először is a „Londoni magyar munkások egyület“, melynek elég számos tagja van ugyan, de annál kevesebb, a ki a helyiségek és gyűléseket olykor meg is látogatná. Nem az első magyar egylet ez, mely ez óriási háztenger közepén hazánkiai erkölcsi és anyagi támogatásra alakult. 1849 — 50-ben Kossuth Lajos közreműködése és elnöklése alatt alakult volt Londonban egy „Magyar jóté-kony egylet“, melynek célja volt az oda menekülő honfiakat segíteni. Helyisége a Hollbornon volt a „Blue Boar“ („kék vadkan“) -hoz czimzett vendéglobban. Alapszabályainak egy példánya meg-van még a mai „Londoni magyar munkások egy-ületnek“ könyvtárában, ugyintén egy kis bádóg szelvénye is. „A szegények számára“ felirattal, melyben az adakozások gyűjtését. A fentebb említett alapszabályok három nyelven nyomattak, magyarul, németül és angolul; az örökös tagsági díj 10 font sterling volt. Ez egylet később felsöz-lott s némileg a még mai napig fennálló „Con-cordia“ nevű nemet egyletbe olvadt bele, minek bizonyosága, hogy ennek könyvtárában még mai nap is akadnak magyar könyvek.

A jelenleg fennálló egylet 1869. májusban alakult s az e körülí fázadozásban elismeréssel kell megemlékeznünk Ráth Nándorról, ki sem költsé-get, sem időt, fáradságot nem kímélt, hogy a lon-doni magyarokat felkéserves, az egylet tagjainak megnyerje. Az egylet jelenlegi helyisége: Hollborn 281. Tagjainak száma 50 — 60 közt vá-ltozik. Van csinos könyvtára és számos lapjai. Egyleti helyiségében Kossuth Lajos mellszobra és egy csinos magyar czimer adja tudtunkra és egy-othon vagyunk. Célja kölcsönös művelődés és se-gélyezés. A mult ésszel különösen György Ala-dár tanárjelölt érdekes felülvizsgálai nyújtottak leg-több élvezetet a tagoknak. Rendkívüli tagjai kö-zül ki kell emelnem a magyarok nagy barátját Goldsmith Ágostont és az ismeretes angol ma-gyar írótt Patterson Arthurt, ki Magyarországról irt jeles művét magyar ajánlattal ellátva ajándé-kozi az egyleti könyvtárnak.

Bármily csekély is legyen még jelenleg anyagi ereje e nem régen alakult egyletnek, Lon-donba vetődő hazánkiai mindég támaszt és taná-csot fognak találni ott, és ez utóbbi oly nagy városban sokszor többet ér, mint a rendesen ugyis igen szerény anyagi segély.

A kristály-palotában igen megleptek az 1862-ki világkiállításon ott maradt magyar nép-viseletek színezett fényképai, melyeket Tiedje János pesti fényképész küldött volt be. Ugyanott láthatam még több szekrényt, szinte a kiállítás maradványait, melyek magyar terményeket, külö-nösen dohánnyt tartalmaznak, s jól esett látnom a gyönyörű verpéleti és esztetiki leveleket átköve-nzeti színű szalagcsokrokkal. A mi e fényes, óriási tündér palotában legjobban meglepett: hogy

benne egy életre való, soha Amerikát nem látott, angolul is alig tudó ember „American pop-corn“ czimén árult — képzéjük: mit? valóságos magya-ros „pitozotot kukoriczát“ — melyet kis serpe-nyőkben kis adagokban patogatott ki a hus-évő angolok szeme láttára. Némely részt megfestett vörösré, s ezukorporban meghengerítvén előállítá a legegyszerűbb czukrázsterményt, melyből 10 — 12 szemet adott egy pennyért (2 1/2 kr.), az öt való-ban ostromlól finom angol közönségnek. Vissza-gondoltam Pestre, hol a szenátérus a református iskola sarkán 3 — 4 napig elálldogál hazánk e ter-ményével telt szalmazsákja mellett a tápió-bieskei asszony, ki itözéjét adja 2 krajczárért a nélkül, hogy kapkodának utána. Hiába, az új, az életre-valóság kifizeti magát mindig. Kristálypalotai kópénk valószínűleg megfordult Magyarországon s itt tanulta el ez egyszerű, de ránezve nagyon jóvedelmes iparágat, s most egy eső kukoriczából könnyű szerrel árul egy shillinget a londoni köz-zönségnek. Sőt mi több, patogatott kukoriczából már filialokat is állított fel és mindenütt jó üzle-tetet csinál.

A múzeumokban sem találni sok magyar tárgyra. A „British Museum“-ban említett érdemelenk a nagyszámú magyarországi lobbókvek (meteorok), melyek némelyikét drága pénzzen vá-sárolták meg a legteljesebb múzeum számára az angolok. Igen becsekelt itt még a nemes opálök, melyek tudvalevőleg csak hazánkban találha-tók, ugyintén a jögeczült aranyérezek Vörös-patakról. Meglepo egy lépesfölmennelég egy magyar ökor kitömött alakja, mely „Bull of Hun-gary“ alárissal fogadja a látogató hazafiakat. A múzeumi könyvtárban találnak magyar könyveket nagy számban, csak kár, hogy ezek nem a nyelv, hanem szerzők nevei szerint vannak a lajstromba írva, és így kikeresésük nem kis fáradsággal jár.

A „South Kensington Museum“-ban kevés az, mi hazánkra emlékeztet. Így a tanszaki osz-tályban több magyar iskolakönyv. Termények-tárban magyar gabona és kukoricea, ugyintén az ókszerek közt egy gyönyörű művű mentekötő magyar felirattal.

A könyvkereskedésekben s ódonászkodnál nem igen találunk magyar könyveket, de annál több angol, melyek 1848-iki magyar forradalmat tárgyalják, s különösen sokat, melyek Kossuth élet-irát tartalmaznak. Ugyintén a „Kossuth in-duló“ is igen gyakori a zenekereskedésekben. Voltam egyszer egy angol ismerősömmel, kintl egy 10 forintos magyar bankjegyet láttam berámázva Kossuth arczépe mellett, melyet a magyar-ke-dvő angol nagy kegyelettel örözött, mivel azt egy magyar menekültől kapta, de a kinek nevét a név-tulajdos magyarorsága miatt elfelejtette. Kossuth általában igen nagy szeretetben és becsületben áll itt, s valóban legnagyobb részt neki köszönhetjük, hogy itt némileg ismernek bennünket, mint szá-badságszeretőt és az után vágyó nemzetet.

A zenecarnokokban (Music Hall) is talál-kozunk némi magyar elemekkel. Így a „South London Palace“ és „Metropolitan Hall“-ban magyarruhás pinczerek szolgálnak, különösen ez utóbbiban oly csinos piályés, vörösszégelyű barna ujjasban hozzák előnkbe a kávé vagy sört, hogy egy 48-iki honvédet képzélünk magunk előtt. A „London Pavillon“-ban a zenekar főnöke pedig nem más, mint Sárközy János, ki 1846 — 47-ben jött Londonba magyar czigány bandájával hang-versenyezni, s míg társai a szabadságharcz kitö-résekor haza mentek, ő két más magyar társával Londonban maradt, és most mind hárman egyitt a magyar nótákat huzzák legörömelebb, melyek itt ugyszólván szükségessé lettek, mivel a szinte aprözött kis lépésekből álló angol tizedbe szokt átvittek az angolok közt működő magyar tánc-mesterek, különösen a Királyfi testvérek, kik je-nelég itt New-Yorkban vendégszerelnek. Ott énekeltek időben Angyal névű magyar énekes is. Egy, még pedig csupán férfiak részére berendezett „Music Hall“-ba „Hungarian polka“ is hallottam, melyben azonban minden volt, csak magyar dal-lal nem.

Az utcázan mervo, kevés jelenség találjuk itt valami magyarra; egy pár német borkereskedés hirdeti, hogy magyar borai is vannak. Da annál inkább meglepett, midőn egy a Tottenham „Court-Road“-ról befördülő utca sarkán olvasás e fel-irátot: „Shaving with Hungarian Razors.“ Micsoda? kérdém magamban, e borotva-termelő ország fővárosában „magyar borotvával borotvál-unk?“ Ketten mentünk be ezen, a magyar borotva dicőségét hirdető borbély műtermébe, s megbor-rotvátnak magunkat, kérdőszököttünk magyar borotvái erelete fölöl, s megtudtuk, hogy biz azok

Magyarországot soha nem látták, hanem a rajta levő bélyeg szerint Birminghamból kerültek ki, csakhogy, mint eleven borbélyünk mondá, azo-gyár egy magyar borotva után készítet ezeket, melyeknek „good shaving“ -je van, mivel a kés háta nagyon vastag, az éle pedig a háttól hajolva rend-kívül gyorsan vékonyul. Mi hittünk a szakférfi nyilatkozatának, és örültünk, hogy magyar borot-vánk is oly elismerésre talált az angol borbélyök-nál, hogy azt még külön is hirdetik az ajtó fölött.

Adám Arnold magyar szivarkákat árult nem-zeti magyar czímmel díszesített és magyar-angol felirattal ellátott csomogokban s azok meglehető-s ketlenk örvendettek.

A „Chatam Street“-en, épen midőn egy hum-bugszerű hirdetés előtt annak tartalma felett vitakoztam egy magyar barátommal, megszólít valaki bennünket ily szavakkal: „Az oraságok is a Ma-gyarországban vannak?“ — megfordultuk e talán legjobb szándékkal, de nem a legjobb magyarsá-gal mondott szavakra, és igennel feleltünk, midőn emberünk tüstént tért engedve kereskedelmi szö-lelmének, kezünkbe nyomott egy pár czimkártyát, hogy nézzük meg üzletét, a hol ki van írva, hogy magyarul is beszélnek. Kíváncsiságból csakugyan felkerestük az üzletét, mely egy ruhakereskedés volt, s a kirakatban csakugyan megtaláltuk az ígért felirátot: „Magyaróll beszélnek iten.“

Az itt lakó önálló magyarok közt fölmélt-hetem az örökké elfoglalt Diósy Márton hazánk-fiát, kinek igen kiterjedt magyar borbélye van; Zehndorf József könyvkötő, kinek díszkönyv-kötészete az első Londonban; Ráth Nándor ke-reskedő a „City“-ben, kire sok magyar hálával és elismeréssel fog visszaemlékezni, s kinek őszinte előkészítősége a tanácsért hozzáfolyamoló magya-rok iránt őt tisztelőt és szeretőt tették a londoni magyarok előtt. Kigyósy Mihály és Strobel ha-zánkfiat, kinek borbély-műhelyök és Blum testvé-rek, kiknek terjedelmes szivarüzletük van London-ban és szivargyárak Havannában. Csomor Mihály és Komlós Antal szűcsöket, Greger Miksa, Vidékly Adolf, Fischer Leo borkereskedőket, Tündérváry Attila vésnököt, Büchler János műgépész, a „Po-lytechnical Hall“-ban most kiállított „repülő Leo-tard“-ot készítő, a híres testgyakorló Leotard után. Witt D. fakereskedőt, Rochlitz B. B. a most otthon levő eperjesi Rochlitznak öccsét; Bárány Miklós aranyműves és vendéglő-tulajnos, Roth Mátyas és Schlesinger M. orvosokat. Vannak még talán számosabbán is letelepedett magyarok, csak hogy azt kitudni oly rövid idő letem alatt lehet-len volt.

A követésnél és konzulátusnál is jobban vagyunk képviselve mint Párisban. Követünk Apponyi Rudolf gróf, ugyintén titkára gróf Kalnoky beszélik a magyar nyelvet. A konzul is Schäffer lovag elismerésre méltó igyekezettel tanulja a magyar nyelvet.

Végül emlékeznünk meg azon kevés magyar halottainkról is kegyelettel, kik távol a hazától ide-gen földben nyugoszszák örök álmukat. A londoni temetők egyikében fekszik Kmety ezredes hazánk-fia, kinek sírját hat nyelven szédő feliratokkal ellátott emlékkő díszíti, melyet a helybeli török követ emeltetett fölébe. Ugyanitt fekszik báró Kemény Farkas, kinek sírfelirata következőleg szól: „To the memory of Baron W. Kemény, Colonel in the Hungarian Army 1848 — 1849. Lived as a Patriot, Died in Exile in 1852. Aged 56.“ Mészáros Lázár, volt hadgyimnászterünk is nem messze Londontól fekszik eltemetve, ugyintén Loránd János csak a mult évben elhunyt hazánk-fia is, ki tudomány s műveltségéért széles körben kedvelt egyén volt, s több helyen nyilvános felolvasásokat is tartott.

Ha ifju honfittársaink Londonba szándéko-znak, bizzanak leginkább csak önmagukban, ajánló levelek és más effélek nem sokat vagy semmit sem használnak, mivel még magyar hazánkfi is any-nyira elangolosodtak, hogy a hozzájuk utastótt fiatal ember önbizalmát könnyen elvesztheti. Csete Gyula barátomat, ki a gépészetnek még otthon nagy hasznára lehet, Sz. nevű és otthon valami feltaláló mazaról is ismeretes hazánkfi, dacára a több rendbeli ajánló leveleknek, röviden azzal fogadta, hogy csak pakoljon újra össze, és azon legyen, hogy mentül előbb elhagyja Londonot, mert ott munkát nem kap és ez nem fiatal embernek való hely. Csete barátom nem fogadta meg ez-őszinte tanácsot, hanem Londonban maradt, ma-gyar ember tanácsa és közbenjárása nélkül kere-szett munkát, és talált is; ma egy elsőrendű gép-gyárban dolgozik, hol tanulmányait szorgalmal által kifejtve, gyűjti ott tapasztalatokat, melyek-ket otthon érvényesíteni szándékozik. Ezt csak

azért említem fel, mivel ehidedséget a magyarok részéről honfirtársaik irányában sem találtam, csak Londonban. Azért önbizalom és kitartás azon fiatal emberbe, ki Londonban tanulni és dolgozni szándékozik.

E rövid ismertetésemet ismét új ígérettel zárom be, s ez, hogy az itt levő nagyszámú magyar dolgozókat és embereket is mint a „Magyar New-Yorkot” összeszedem majdan. De még előbb néhány más közleményem lesz, a mihez az érdekes tárgyat bőven nyújtja az itteni élet és forgalom, s különösen azon különbség és ellentét, mely New-Yorkot az európai városokkal oly sok részben szemben helyezi.

Liptay Pál.

A francia ágyunaszádok.

Nem panaszkodhatik a technológia, hogy a porosz-francia háboru nem gyarapítja új vívmányokkal. Szomorú vívmányok! Eddig a háboruban ember gyilkolt embert, most már ezt a munkát is gépekkel végzetik, s csak itt-ott keveredik a véres munkába az ember keze is.

Ott vannak mindjárt a százféle mitrailleusok, golyószórók, valóságos kaszáló puskák, melyek egész rendeket lönek le emberekből, a mesés távol-ságra hordó ágyúk, gyújtó, robbanó, faltörő lövegekkel, a miknek mindenféle alakja van a gömbtől a czukorsüvegig, a másfél öl hosszú lövegek, a miket három lábra állítanak, mint a csillagász távcsöveget s lövelődnek belőlük oda, a hova már puská el nem ér; a léghajók; páncélos gőzmozdonyok, amelyek egy központ körül minden irányban forgatható ágyú van, és az ágyunaszádok.

Mindezen fegyvereket és emberölő gépeket a háboru folytán vették alkalmazásba először.

Képzünk egy ágyunaszád látható, a melynek Páris védelmére állították ki a francia kormány. Ily ágyunaszádoknak a háboru kitörésekor a Rajna-parton állították ki is volt szó, de a csaták dislokációja folytán csakhamar megszűnt felőlük beszélni a krónika.

Páris nyugat felől csak a Valerien-erőd védi, ez urálja a sikot arra felé s itt kanyarodik háromszorosan a Szajna folyó.

Miután pedig a fort Valerien ágyúi nem voltak elégségesek ily felette nagy terület felett uralkodni: Páris védői arra a gondolatra jöttek, hogy ágyúkkal ellátott, kisebb olynemű hajókat alkalmazzanak a Szajna nyugati kanyarulatán, melyek széles és könnyűek lévén, a sok helyt seklő folyón is könnyen megtehetik mozdulataikat.

Ez vezette a Páris védelmével foglalkozókat egy képzünköz hasonló naszádokból álló hajóraj felszerelésére.

Az ágyunaszádok apró, könnyű csavargó-sökből állanak, melyek részint egyszerű, részint kettős gözegekkel vannak ellátva, hogy ezek segítségével a gyors evezés, hirtelen fordulatok, rögtön megjelenés egy bizonyos helyen s ugyanolyan váratlan eltűnés lehetséges legyen. A hajók között az ágyunaszádok tehát ugyanazon szerepet viszik, melyeket a szárazföldi hadviselésben a guerillák vagy franc-tireurök.

E kishajók eleje u. n. kazamátával van ellátva, egy neme a négyzetletű szekrénynek, melyben egy, esetleg két ágyú van elhelyezve, s lövéssel van ellátva. A löveg természetesen csak közepes távolságra lehet, miután a könnyű jármű az oly súlyos ágyúkat, melyekkel a tengeri hajók vannak ellátva, el nem bírja. A naszádok kazamátája és oldalán vékony vaslemezekkel vannak ellátva, melyeknek ugyan a puskagolyó nem árt, de melyek az ágyugolyóknak sikeresen ellent nem állanak.

Az ágyunaszádok a háboru folyama alatt nem játszottak kiváló szerepet.

Első csatájok szept. 23-án volt, négy nappal a Seeaux melletti szerencsétlen ütközet után. A „Claymore” és „Sabre” nevű ágyugözök ugyanis e napon a Szajna folyóknak St.-Cloud és St.-Denis közé eső kanyarulatára küldettek, ahol is Suresnes falu mellett hidat akartak verni a francziák a folyón, hogy a Mont-Valerien összeköttetésbe hozassék a Páris felé eső boulognei erdővel s a belső védművekkel.

A két ágyunaszád utja arra felé zavartalan volt. De miután mégis fényes nappal tartani lehetett a porosok támadásától, visszatérésüket éjjelre halasztották.

Mikor a naszádok éji 10 órakor a Sévres híd-jához értek, a Szajna balpartjáról, daczára a borzasztó sötétségnek, iszonyu erős tüzeléssel találkoztak a porosok részéről. A balsors ugy hozta magával, hogy mindjárt az első lövések egyike mellé találja a „Claymore” kormányosát, ki halála sebesülve, holtan lerogyott. Egy másik lövés a kormány kerekét zúzta össze. A matrózok zavarba hozták a váratlan támadás által, a fedélzetre borulnak a süvítő golyók elől, s kormánytalanul hajó nekifut a Szajna balpartjának, épen a poros golyók legnagyobb zápora alá s ott meg-reked egy zátonya a Séguin sziget mellett. A porosoknak nem voltak csolnakjaik, hogy a zátonyra futott naszádot elfoglalják.

Ágyunaszádok a Szajnan Párisnál.

De a naszád rettentetlen kapitánya nem veszté el fejét az irtoztos tüzelésben. Nem gondolván a záporként hulló golyókkal, néhány kartaeslövést bocsát a porosok közé s mozgásba hozza a gözeget és borzasztó fáradság után leszábadítja a naszádot a zátonyról.

A „Sabre” hűségese mellett maradt megszorult társának s erőlyen tüzelt közéje a rejtékből puskából porosoknak, a kikből nem egy hagyhatta ott a fogafehérét, habár azt a poros csatajelentés akkor nagyban tagadták.

Igy menekült meg Franciaország két kis hadihajója a legnagyobb veszélyből.

Egyveleg.

** (Molière-ünnepe Párisban az ostrom alatt.) Molière 249-dik születésnapját Párisban az ostrom-ágyúk dörgése közt is megünnepelték. Az egész Páris a Théâtre-françaisba sietett, hogy legnagyobb költőjének szobrát megkoszorozza, s ez alkalommal egy a nép alsóbb osztályából fölemelkedett költő Gondinet alkalmi köl. eményét olvasták föl, melyet Hegedűs István sikerült fordításában mi is bemutatunk:

Többé nem Páris, mely mosolygott, kérékedt, Szentel Alcest, — Scapin — Agnesnek ünnepe, De Páris, mely fogoly, sebzett, aedt — nyugodt, Ünnepe egy lángszét, mig dörg az ágyú ott.

Te mondád, hogy Páris egy világnak éke. Balga népek! Páris nem csupán miénk-e? E tudat hat át most oly mély gyűlölettel, Mely töledek falnál jobban élszigelet.

Áldják a balsorsot. Törpe Európa Az ököljog előtt hadd omolj a porba: Ismét a hazának hó szerelme hat át, Megvetjük a sikert, lenézük a halált.

Szívünk lüktetését számláld? No jól van! Számláld, Vilmos király, mig utolsó dobban. Frankhan még felszárnyal, lerázza szegényét, Ellenei előtt felemeli fejét.

S emelt feje ragyog dícs- és fényugartól, Sebéré mutat majd, mig a világ bámul. Szébb, hevesebb, büszkébb mint csak volt valaha, Kiséri szabadság örömitas zaja!

** (Szeini előadások Párisban a bombázás alatt.) Párisban a gránátzápor alatt, az ostrom áldozatainak javára” színi előadásokat és hangversenyeket rendeztek. Az első előadást e célra m. h. 17-én a „Théatre francais”-ban rendezték, s egy angol lap tudósítása következőleg írja le az előadás folyamatát: „Minden elszávtal költőmenny egy mostani helyzetre vonatkozott. A bombázás: „Páris koronázása.” „Le sacre de Páris” cím alatt Agar Leconte de Lisle költeményét szavaltá el. Mr. Saint Germain, Le Bavaois et Marguerite Schneider” című humorisztikus szatírát olvasott föl Banville-től. Egy német fogolytól ugyanis kedvesének, Schneider Margitnak levelére akadtak, ki szívére kötötte, hogy neki gyémántos fülön-függőket vigyon Párisból. Rendkívüli siker volt két, épen most fölött kiöltő művének: az „1792-diki katonák”-nak s az „Ardennei 1870-diki parasztok”-nak. Zajos tetszéssel üdvözölték Hugó Viktor legújabb költeményét: az „A pagyilkos”-t, s egy tizen-nyolc éves, eddig egészen ismeretlen fiatal költőnek „Iskolamester” című balladáját. A ballada iskolamester rajzol, ki a falu fiatalaságát a németek gyűlöletére tanítja, s egy fiatal özvegyet, ki hasonló dallal csitítja cseszemőjét, mig a jegyeket, a boszú kardalát zengik. Ez irányban legutóbb több tehetséges költő tűnt föl.

(Egy kis demokratikus számítás.) Minden embernek 2 szülője, 4 nagyszülője, 8 öszülője, 16 iközülője és 32 ös iközülője van az őtökik nemzedékben, 64 a hatodikban, 128 a hetedikben, 258 a nyolcadikban, 512 a kilencedikben és 1024 a tizedikben. — A tizenhatodik nemzedékben mindenkinél már 65,532 öse van. Tizenhat nemzedék 500 évi időköztt vesz igénybe. A 65,532 ös között, melylyel a most élő emberek mindegyike a 13. században birt, bizonyára minden rangu és rendű, szegény és gazdag ember volt, miből kitűnik, hogy senkinek sincs oka réá, hogy származására oly nagyon büszke legyen.

** (Uj állat.) A „Természettudományi Közöny” írja: Egy új igen érdekes állatot talált Krefft, az ausztráliai természetrajzi muzeum főnöke Sidneyben, a Burnett folyóban. Ezen új állat, egy halgöze (Ceratodus Forsteri), mint közvetítő tag a kétélletűek (Amphibia) és a halak közt áll. Rége-óta ismeretesek már pikkelyesgözegek, melyek ép annyira kétélletűek mint a halak. Ha vízben élnek, kopolyukkal lélegzenek, ha azonban szárazra kerülnek, mint tropikus hazájuknak száraz időnyében rendszeren történik, akkor tüdőiket veszik igénybe. Az új állat jelentősége abban áll, hogy szerzeténél fogva a legszebb ámenetet képezi a kétélletűektől azon halakhoz (Gonoiidák, zománcpikkelyűek), melyeknek az ósvilágban igen számos faja, és neme népesíté a földet, s melyektől a jelenleg uralkodó csontos halak származtak. A Ceratodus tehát igen valószínűleg a kétélletűek ősapja.]

Melléklet a Vasárnapi Ujság 6-ik számához 1871. febr. 5.

T Á R H Á Z.

B. Eötvös József.

Lapunk bezártakor veszszük a megdőb-bentő gyászhirot, hogy b. Eötvös József vallás- és közoktatási miniszter, csütörtökön, február 2-án, éjjeli 11 órakor meghalt. Szállongó hírek már néhány nap óta ag-gasztó szinben tüntették föl állapotát — e gyászfordulat ily gyors bekövetkeztere azonban nem voltunk készen. A képviselő-ház legkitünőbb tagjai egyikét, az akadémia elnökét, az irodalom koszorúsát, a haza egyik leghűbb fiát gyászolja benne. A szelemek világában egy első rangu csillag hamvadt el benne. Holttestét Eresiben a családi sirboltban teszik öröknugalomra; a temetési szertartás Pesten vasárnap d. u. 2 órakor lesz. A képviselőház testületileg fog abban részt venni s addig szünetelnek ülései, az elhunyt iránti tisztelet kifejezé-séül. Közlekedési számunk bővebb nekrológot hoz; most e nagy csapás egyszerű jelentésére kellett szoritkozunk.

Irodalom és művészet.

— (A „Gyors-Posta”) 15-dik száma Vörösmarty „Indulatroham” és Tompa „Isten felelete” című ismeretlen költeményeit közli, mint mondja, hiteles állítások szerint. Mind két költemény igen csekély becű, de maga a nyelv és verselés sem igazolják akár Vörösmarty, akár Tompa szerző-ségét, épen azért nem sietünk lapunkba fölvenni e mindenesetre gyanu alá eshető költeményeket. Sejtelmünk nem is eszt. A „Gyors-Posta 23-dik száma jelenti, hogy az „Isten felelete” című költemény nem Tompa Mihály írta, hanem Kulifay Zsigmond, kunhegyesi lelkes. Azonban az „In-dulatroham”-ot folyvást Vörösmarty költeménynek állítja, sőt egy bizonyítványt is közöl Polgár János, Nagy Péter, Kolosy Lajos urak-tól, kik erősítik, hogy ama költeményt csak-gyan Vörösmarty írta 1849-ben a tomaji pusztán Simon Pál haszonbérleténél, kinél budosása alatt, Bajzával együtt egy darabig tartózkodott. A költemény kézről kézre járt a vidéken, Kunhegyesre is eljutott s itt írta Kulifay Zs. ama verses felelet, melyet Tompának tulajdonítottak. Vajon e bizo-nyítvány kétségtelenül teszi-e Vörösmarty szerző-séget? Alig hiszszük. A bizonyítók se többről, se kevesebbről nem bizonyítanak, mint arról, hogy Kunhegyesen Vörösmartyt tartották e költemény szerzőjének, de hát a fordalom után hány költemény járt kézről kézre a Petöfi neve alatt, melyeket Petöfi nem írt és nem is írhatott? Vörösmarty-nak bujdodása alatt írt költeményei mind megtaláltattak iratai közt, de ez esetlen című és csekély becsű költeményről senki sem tud sem-mit. Döntőbb bizonyítékokat kérünk.

— („Hulló levelek”) cím alatt Benedek Aladár egy új költeményfüzére bocsátott szét előfizetési felhívásokat. A lapunk által is jól ismert szerző e könyvben egy érzelmenforrás érzéket meg, mely a szerdem és mulandóság eszméje körül forog. A kötet díszes gyémántkötésben allegorizált képes borítókkal február hóban jelenik meg. Ára füze 1 frt; díszkötésben 2 frt. Utánvételi megrendelések is elfogadhatók. Előfizetési határidő február vége, és a levelek Benedek Aladár nevére Pestre czimzendők.

** („Keleti gyöngyök”) címmel Erödi Béla Omer Chejijam persa költő dalaiból ad ki egy kötetet magyar fordításban. A ezinikus persa költőnek különösen eredeti nyelvéért dícsérik; Erödi fordításából ezelőtt néhány hóval a Kisfaludy-társaság ülésein is tetszés mellett olvastak föl néhányat. Erödi, kinek tollából lapunk is több cikket közölt a törökországi viszonyokról, mindenesetre irodalmunknak tesz szolgálatot a keleti költők ismertetésével. A könyv Aigner Lajos pesti könyvüzeménél jelenik meg, s az előzetések 1 fülvél hozzá intézendők.

** („Rokonhangok”) című képes albumra hirdetnek előfizetést Aldor, Csukássy és Vértessy. E könyv tiszta jóvedelme a francia foglyok és sebesülteknek van száma. Az album május 1-jén fog megjelenni, az előfizetési pénzek márczius közepéig az „Országvilág kiadó-hivatálahoz” (ka-lap-utca 12. sz.) küldendők. Az előfizetési ivet a könyv kiadói lapunk mellett is szétküldik.

** („Hírlapolvasók könyve”) címmel Aldor Imre, a „Gyors-Posta” szerkesztője egy hírlap-szótárt ad ki.

** („Hajnalka költeményei”-ből) egy újabb kötetre hirdet előfizetést 1 fülvél, díszpéldányra 2 ft. A kötet márczius közepén jelenik meg, s az előfizetési pénzek a szerző ezimén (Rózsai Antalé) Pestre, Lipót-utca 16. sz. küldendők.

** („Nök Lapja”) című, a nők munkaképesi-tésének közlönye” febr. 1-én megindult. Szerkesz-tője b. Egloffstein-Pogonyi Amália, főmunkatársa Illéss Györgyné. Az első szám első ügyes be-rendezéssel ajánlja magát. Hiszszük, hogy a nő-világ támogatni fogja társnői kezdeményét, kik ha szélsőségek között helyes közeputat fognak tartani tudni, hasznossá tehetik közlönyüket. Előfizetési ára — mint már említettük — egész évre 6, fél-évre 3 ft. Kiadó Heckenast Gusztáv.

— („Fröbel”) nevelészetű (I) számlap 1. számát kaptuk, mint egyszersmind a „Budapesti Fröbel-nő-egylet” közlönyét. Fröbel új irányt kezdett a kisdedek oktatásában; alapelve önmunkásságu fog-lalkozásra szoktatni őket, fejteni bennök a testi (különösen kézi) s szellemi ügyességet, elevebbé tenni a kicsinyeket jó irányban. Ez elv közlönye a jelen lap. Üdvözöljük. A szerkesztők, Szabó Endre és Rill szakférfiak a maguk helyén, s munkatársaik is szeretettel kezdtek a vállalathoz, melynek jó sikert ohajutunk és remélünk. A esinos kiállításlap kettős — magyar és német — kiadás-ban jelenik meg, havonként egyszer egy-egy nagy nyolczadrétű iven. Előfizetése a kettős kiadásnak egész évre 3 ft., csak egyik nyelven 2 ft.

** (Terstyánszky Agoston) magyar kir. hon-vél ezredes, jelesebb katonai írók egyike, „A haditudományok tana felvolvasásokban, haditű-reneti példakkal felvilágosítva” című szakmunkát írt, melynek első füzetét már meg is jelent. Az egész munka öt füzetben fog megjelenni 65—70 ivre ter-jedőleg, s előfizetési ára 6 frt. Az előfizetési pénzek a szerzőhöz (Budán, vízváros fő-utca, 28. szám) intézendők.

— (Az osztrák-magyar birodalom (kis kézi térképe) jelent meg Hoffmann és Molnár (Eggen-berger-féle) könyvkereskedésében. Va-tag papiron, összehajtható és zsebben hordható, esinos cimlap-pal ellátott kis térkép, mely a kettős birodalom or-szárait és tartományait főbb helyeikkel és utvona-laikkal, igen tiszta világos nyomásban s megkülön-böztetett színezéssel tünteti föl, és kézi-, házi- s isko-lai használatra egyaránt alkalmas. Ára csak 20 kr.

— Sz. J. (Magyar hírlapirodalom 1871-ben.) A „V. U.” legutóbbi számában közölt kimutatás pótlásául még a következő, ez évből megindult lapokat és folyóiratokat kell fölemlitnünk.

Szabad Polgár. Politikai, irodalmi és közgazdászati hetilap. Szerk. Hollós László. Nyomatik Gresser, Kornis és társnád Pesten. Megjelen hetenként egyszer vasárnapon, nagy 4-adrét egy iven. Ára egy évre 4 frt.

Egypárti Reform. Havi közlöny. Szerk. és kiadja Kovács Albert. Ára egy évre 2 frt.

Közintézetek, egyletek.

— (A Kisfaludy-társaság) febr. 12-én, vasár-nap, a m. tud. akadémia díszteremben tartandó köz-ülésének tárgyai a következők: 1. Toldy Ferenc másodolnok megnyitó beszéde. — 2. Gregus Ágost titkár jelentése a társaság lefolyt évről. — 3. Markó Károly, jellemrész, Keleti Gusztávól. — 4. „Oh nem halt meg az én atyám,” lantos költemény, Tóth Kálmántól. — 5. A magyar Faust, népmonda Hatvani István debreczeni professzor-ról. Jókai Mórtól. — 6. „Szeretlek,” lantos költemény, Dobsa Lajostól. — Végül jelentések a pályázatokról és elnöki zárzó. — A Kisfaludy-társaság ezuttal két pályadíjat hirdet: 1. Kíván-tatik a komédia elméleté. Jutalma 50 arany. — 2. Kívánatik ballada. Jutalma 20 arany. A pá-lyamunkák 1871. decz. 31-éig a társaság titkárá-hoz küldendők.

** (A magyar tud. akadémiá) jan. 30-án összes ülést tartott, melyen az új ügyrend értel-mében nem olvastak föl értekezést csupán a folyó ügyeket és indítványokat tárgyalták. Az első in-dítványt Szabó József tevő, javasolván, hogy Po-rorszországnak nemrég megjelent részletes térké-pét az akadémia s ámára megszere zék. Nagyobb jelentőségű és közérdekelőbb volt Csengery Antal azon indítványa, hogy miután az Eszterházy-kép-tárt az ország megvásárolta: kérjen az akadémia a kormánytól megfelelő bért és kárpótlást a pala-tájában a képtár számára nagy költséggel készí-tett helyiségekért, annál inkább, mivel az aka-démia f. évi költségvetésében ugyis 10 ezer forint hiány van kilátásban, ha a bizottságok és osztályok indokolt igényei minden tekintetbe vétetnek. Csengery indítványát az ülés helyesléssel fogadta el. Toldy indítványára az akadémián tagokat körlevél-ben föl fogják hívni, hogy a szabály szorint saját életrajzukról és működésükről évenként küldjenek bejelentést (pecsét alatt, a ki úgy akarja), s így későbbi életírók kezébe szolgáltatassanak hí adato-kat. Egy más körlevél által a nyomdákat fogják fölívni, hogy az 1844. évi törvények szerint min-denemű kiadványaikból egy példányt az akadé-miának beküldjenek.

** („Toldy-kör”) A „Kelet” közli Toldy Ferencnek Mátray Ernőhöz intézett levelét, melyben Toldy azt írja, hogy 50 éves írói jubi-lauma „ha megéri, jövő évi ápril 2-án volna, mely nap 50 éve, hogy apjának első önálló munkáskáját átnyújtotta, levén neki név- és szüle-tésnapja.” Kolozsvárt ez alkalomból „Toldy-kör” is alakult melynek célja lesz az erdélyi részek irodalomtörténetéhez az anyagokat ösze-gyűjteni.

Egyház és iskola.

** (Iskolai jelentés.) A pesti reform. főgym-naziumban az 1870-ik iskolai évből az első félévi vizsga e következő rendben tartatik meg: Feb-ruár 15-én d. u. 3—7-ig az érettségire menő ifjak előleges magán vizsgái. Február 18 és 19-dikén a délelőtti és délutáni órákban írásbeli érettségi vizsga. — Ugyanezen napokon az I—VII. osztály magántanulóinak vizsgái. Febr. 21-én d. e. és d. u. szóbeli érettségi vizsga. Vége febr. 22, 23 és 24-én d. e. és d. u. órákban I—VII. osztályok rendes tanulóinak nyilvános vizsgái, melyekre az igazgatóság a szülőket és a nevelés barátait tisz-telettel meghívja.

Közlekedés.

** (Vasúti tervek.) A magyar közlekedési miniszteriumtól újabban vasuti előmunkálatokra engedélyt nyertek: Scharf Sándor Szabadkától Baján és Kalocsán át Pestiig; Bajától Mohácsig; Bajától Kálocsán, Pakson és Dunaföldvárán át Székesfehérvárig; Nagy-Szent-Miklóstól Aradig, végre Ujvidéktől Karlovitzon át Zimonyig; Frank-furter Vilmos Budától Baján és Zomboron át Mohácsig, és Pápától Keszthelyen át Szent-Györgyig; Székely József Pestől Szabadkán, Ujvidé-ket és Péterváradon át Belgrádig.

— (Megnyitandó vasutovonalak.) Ápril hó foly-tán a magyar államvasut-onalak közül a Loson-czig húzódo, és a Győről Pápan keresztül Szom-bathelyig vezető vonal fog megnyitattni.

Balesetek, elemi csapások.

** (A vízveszélyek és jég viszonyokról) a hiva-talos lap febr. 1-én a következő értesítést közli: Török-Becsénél a tiszasabványozási társulat töl-tésének átszakadása következtében a vízveszély oly nagy fokra hágott, hogy az egy hónap óta tett megelőzlsruibb és nagymértű hatósági övni-tézkedések daczára, kétszáz vált, sikerülend-e a várost megmenteni. Intézkedés történt, hogy az ott állomásozó „Károly” gőzös a nétn bekövet-kezendő veszély tartamára ott maradjon a hatóság rendelkezésére. Mint ahogy a Tisza vize Becsén felül, de kivált alul Titol táján, jóval alacsonyabb, mint a fenyegetett városnál, valami helyi aka-dálynak kell ott a moderben létezni, mely ezen veszélyes duzzantat okozza. Valjon ez jégdugulás-e, határozatlan megmondani nem lehet, mert e rész-ben a legutóbb érkezett tudósítások egymással ellenmondásban vannak.

HIRDETÉSEK.

Végeladás.

Várady Károly háztulajdonos ur a már 21 év óta birt. üzleti helyiségeinket, melyekért utóbbi 2740 ft. évi bért fizettünk, egy utcai kis bolttal és egy udvari szobával megnagyobbított, az évi bért hallatlan mesés összegre, ugyanis 10.500 ftra fölemelte, s ezen szörnyű áron Ádám és Eberling cégnek bére adta. Ezen körülmény kényszerít bennünket

„A PRÓFÉTÁHOZ”

czimzett, kigyó-uteza és városháztér sarkán levő legnagyobb vászon és kész fehérnemű-raktárunkban a lehető legutányosabb áron végeladást rendezni.
HUGMAYER és MICHAILOVITS.

996 (3-8)

Báli ruhák

mérték után készívet
30, 35, 40, 50, 60 forint és drágábbak.
Tarlaton fehér,
2 rőf széles, egy vég (19 1/4 rőf) 5.40,
6.75, 8-10 ftig.
Ugyanez 1/4 rőf széles, 1 vég (12 rőf)
3.50, 4.50, 5 ft.
Türsch F.-nél
Pesten, váci-utca, a nagy Kristóf
mellett.
Részletes árjegyzékek bér-
mentve szolgálok. 973 (8-8)

Csász. és kir. engedélyezett egyetlen patkány- és feregirtó szer. Ára egy bádog-szenczének 1 ft. o. e.
A legkisebb megrendelés is rugtön teljesítették akár az összeg beklüldésekor, akár utánvét mellett.

Reisz és fiai,
az első magyar kir. engedélyezett gyára az apróféreg kiirtására szükséges vegyi anyag készítmények, **Pesten, király-utca 46. szám alatt.** 983 (7-25)

Függönyök

4 ft., 5 ft., 6 ft., 8 ft., 10 ft., 15 forintig
Türsch F.-nél
Pesten, váci-ut 19-dik szám.
Mindennemű hímzések, cipők, vászonmunkák bármely áron.
909 (5-6)

A fogfájdalmak

minden nemét, legyenek azok bármily hevesek, eltávolítja azonnal s állandóan
a Horn-féle Liton,
hogyha más szer már nem használ.
Egy üveg ára 70 kr.
Főraktár: **PESTEN: TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszer. király-utca 7. sz. a. — Kapható továbbá: **Szupa** gyógyszer. szénatár és **Skala** gyógyszer. József-város templomtár.
Budán: **Wlassék, Kristina** város. — s az udvari gyógyszerárban.
Ó-Budán: **Zboray és Eissdorfer** — s minden gyógyszerárban. 993 (3-8)

Régi pénzeket

és mindennemű régiséget, drágakövet, lovagló és nyeregzserszámokat lótakarókkal együtt, arany ezüst és drágakövekkel kirakva; továbbá gyöngyöt, színeskővet, aranyt, ezüstöt, asványokat vess és cserélt a legmagasb áron.
Régiségek és természetiek irodája.
Pesten, Dorottya-utca a Lloyd épületben, 14. sz. a.,
hol egy nagy választék raktár mindennemű régiségek, régi penzek, gombok, óvek és mentekötőkből a legolcsóbb áron, ugyanintén egy nagy raktár asványok, lepkek, bogarak, madárbőrök, tojások, szemérvék is találhatók. 988 (4-4)

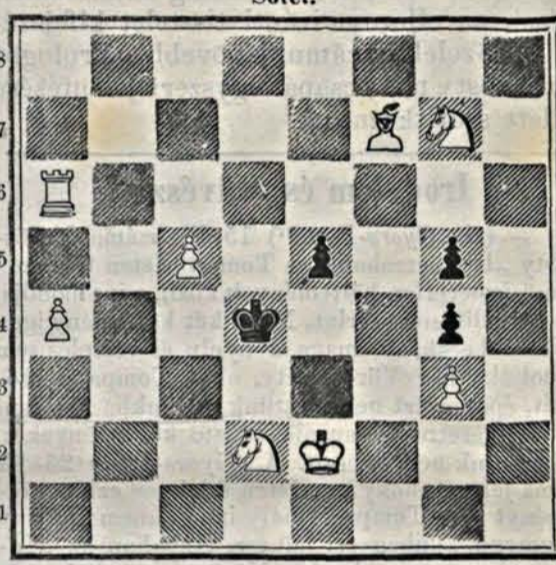
Levellel megrendelések k...
Báli legezók, változatos izlésben, Báli bokréta-tartók legújabb nemű, legkisebb méretű, legolcsóbb áron.
Alarczok k...
Farsangi cikkek a „magyar király” ezimű szállodalával szemközti.
KERTÉSZ és EISERT
PESTEN, Dorottya-utca 2-ik szám.
Hatásos színházi-ékszer, Egyéb pipere-cikkek

Szerkesztői mondanivaló.

— **Lípece.** D. R. Lípece általános leírása helyett inkább ipar-, nemzetgazdasági vagy más a gyakorlati életbe vágó közleményt kérnék, a minőt már párszor volt alkalmunk közölni önének ügyes tollából.
— **M.-Vasárhely.** D. B. A küldött vers hosszú elmélkedés, melynek alig lehet végét várni s érni. A költszetnek a legmélyebb elmélkedést is át kellene hatnia, fölolvastatnia s általa hangulatot költenie. Itt azonban csak egymásba fűzött mondatokat találunk minden költői emelkedés és szellem nélkül.
— **Debreczen.** O. B. Üres rímpengés, melynek jóformán még értelme sincs. Mi legalább nem tudtuk kivenni belőle, mi az álom s mire irányul annak eszmenete.
— **V. Gallia.** Némi eszó s izlés mutatkozik a költeményen, mely legalább érzéket árul el a költői iránt. De azt hiszük, a tárgy nem jól van választva a szerző egyéniségéhez. A kivitelt sem sikerült; hosszúra van nyújtva, aránylag kevés tartalommal. Nagyon bátorim sem merjük, de épen elégszteni sem akarók.
— **Bökeny.** U. J. Lapunk az előbbi kedvezőtlen ítéletet sem emlitette volt meg; nem tartjuk szükségesnek az újabbat sem közölni. Tessék oly lapokhoz fordulni, melyek a sérelmes közleményt adták volt, azok a helyreigazítást sem fogják megtagadni.
— **M.-Tur.** Polgár (vagy talán polgárnő?) Magán ügyekbe nem avatkozhatunk s czekek illetté tevédséket, gyarnak vagy rágalmakat földeríteni nem hivatásunk. Erre czeleszerűbb más utat keresni mint a hírlapit.

SAKKJÁTÉK.

584-ik sz. f. — Madarassy Lászlótól.
(Kecskeméten.)

Világos indul s a harmadik lépésre mattot mond.

Az 579-ik számú feladvány megfejtése.
(Szirmai Jánostól.)

Világos.	Sötét.
1. Hh2-f1	f5-e4:
2. Vg1-d4	c6-d4:(a)
3. Hb5-c7	Kd5-c4
4. Hf1-d2 matt	
(a)	
2.	Kd5-eb:
3. Hb5-c7	K tetsz. sz.
4. Vd4-g7 matt	
(b)	
1.	Bd6-d7
2. Vg1-d4	c5-d4:
3. Be4-e5	Cd5-c4
4. Hf1-d2 matt	
(c)	
1.	d2-d1H
2. Hf-d3	Hd1-e3 .
3. Vg1-e3:	tetsz. sz.
4. B-vagy H ad mattot.	

Helyesen fejtették meg: **Vesprémben:** Fülöp József — **Miskolcon:** Czenthó József. — **Jászberény:** Galambos István és László. — **Nagy-Szalontán:** Kovács Albert. — **Pesten:** Beck Dénes. — **Sárospatakon:** Gérecz Károly. — **Pécelen:** Rády György. — **A pesti sakk-kör.**

Melléklet: Előfizetési fölhívás a „Rokonhangok” ezimű képes albumra.

TARTALOM.

Hatvani István (arekép). — Éjjel. — A szajna-balparti Páris. — A magyar honvédség szóólővegei (képpel). — A Mont-Avron lövete (képpel). — A ház asszonya (vége). — Visk-városi néphabonák. — Magyar London. — A franciaágyvadász (képpel). — Egyveleg. — **Tarház:** Irodalom és művészet. — Közintézetek, egyetlek. — Egyház és iskola. — Közlekedés. — Balesetek, elemi csapások. — Mi újság? — Adakozások. — Nemzeti színház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Felölő szerkesztő: **Nagy Miklós.** (L. magyar-utca 21. sz.)

** (Pesti balesetek.) Az ugynevezett „téli sörház” oldalhelyiségének üveg-födele a rajta nyugvó hó terhelésén vasárnap esti 10 óra körül nagy robajjal beszakadt. Holosru országgyűlési képviselő ez alkalommal veszélyesen megsejtült. — Gr. T. Zs.-né, ki farsangolni jött Pestre Erdélyből, az indóházban, midőn a vasuti kocsiból kilépett, elsiklott s úgy esett el, hogy lábfejezát vittek szállására. — K. S. bankhivatalnok, igen udvarias fiatal ember, egy hölgy elől kiteve az utból, oly szerencsétlenül ugrott fölé, hogy a fölhalmozott s megfagyott hőmelkedésen megholtolva, lábát törte. — Mult vasárnap az izraelita jótékony nőegyletnek a redoubtan tartott népes álarczos-bálgán is sajnos baleset történt. B-r A. urhölgy a lépésön elsikamodván, lábán súlyos sérülést szenvedett, s csak a gyorsan odasietett orvosi segélynek köszönhetni, hogy nagyobb szerencsétlenségétől megmenekült.

Mi újság?

** (Páris nyugodt.) Jelenti egy berlini távirat s hozzá teszi, miszerint intézkedés történt, hogy a fegyverszünet legeszkélyebb megszegése esetére halomra lövessék. Páris kapitálációja folytán 180,000 ember lett fogolylyá és 400 tábóri ágyú, 1500 ostrom-ágyú esett zsákmányul. A francia hadi foglyok száma a fölmilliót meghaladja. Hogy a szerencsétlenség pohara tele legyen: még csak az hiányzott, hogy Bourbaki hadserege is elveszzen Franciaországra nézve. S ez is bekövetkezett. Február 1-jén a 80,000 főnyi keleti francia hadsereg svájcei területre menekült s a semleges földön teszi le a fegyvert. E sereg állapotát borzasztónak mondják, fele beteg, rosszul van ruházva, hidegtől, éhségtől napokon át igen sokat szenvedett. Chanzy, Faidherbe katonái sem voltak ellátva kellőleg ruhával, élelemmel. Belfortot még jan. 31-én is erősen bombázták. A fegyverszünet a vidéken csak febr. 1-én lépett életbe, s 19-én jár le. A nemzetgyűlés, melynek 750 tagja lesz, febr. 15-én jön össze Bordeauxban; négy nap alatt tömörked teendője lesz. Párisnál a poroszok akkép intézkedtek, hogy mindennap csak annyi élelem szállíttassék be, mennyi egy napra elegendő. Garibaldi egy proklamációban előadja, mily barbar eljárást követtek a németek az utóbbi díjoni esaktabban. A sebesülteket, kik kezükbe estek puska-ágyúval verték agyon, az orvosokat leölték, egy sebesült franco-tíreur kapitányt kezén-lábán megkötözve, a Pouilly-kastélyban elevenen megégették. A 3 napig tartó győzelmes ütközetben a garibaldisták egy porosz czed zászlóját is elfoglalták.

** (Egy türelmes angol) kiszámította, hogy ha a francziák a 4 milliárdnyi óriási hadikárpótlásból minden perczen egy frankot fizetnének, akkor az utolsó a Kr. u. 9481-dik évben kapná kezébe a másod éreg Vilmos császár; ha azonban minden másperczen fizetnek le egy frankot, akkor már a jövő század vége felé, azaz: 1993-ik évben készen lesznek vele.

** (A francia sebesültek és foglyok fölségelése) augusztus hó folytán alakult bécsi bizottság két hó alatt 18,773 frankot küldött a párisi „nemzetközi társulat”-nak. Októbertől kezdve a beérkezett adományokat a Németországba bebezett francia foglyok segélyezésére fordítá s január 11-dikéig 178,800 frankot osztott szét, mely összegben Magyarország 60,500 frankkal van képviselve. A bizottság kimutatásának végén ismét a részvevő szivekhez fordul, segélyt kérve szegény foglyok számára, kiknek sorsa bár javult az utóbbi időkben, de még mindig igen terhes.

** (Fényes jövödelmi vásár.) Gyöngyösön özv. hg. Auersperg Sándorné, szül. gr. Szapáry Sarolta, több lelkes hölgy közreműködésével jan. 21., 22. és 23-án a francia foglyok és sebesültek javára bazárt rendezett, melynek tiszta jövedelme 1806 ft. 12 kr. volt. Ebből ezer forintot készpénzben már elküldtek; a többiből Bécsben varratnak 240

kötött mellényt, 240 nadrágot és 240 meleg hársnyat és egyéb vászonmunkákat a szükségét szenvedők számára.

Adakozás.

A francia foglyok és sebesültek javára. — **IV. kötetemény.** A „Vasárnapi Újság” szerkesztőségéhez beküldöttet:

Zomborból Vujevich Zakár által 91 frt. — Ez összeg egy menyegzői ünnepegy alkalmával a következő adakozásokból gyűlt be:

Kovics Gáspár 50 frt., Vujevich Zakár köz- és váltó-ügyvéd 5, Markovics József 5, dr. Körtyvélyesi Tamás 5, Purman Alajos 1, Demeréz Albert 2, Mihelits Péter 2, Veszolovszky Péter 2, dr. Maximovits György 5, Reitter Nándor k. v. ügyvéd 5, Demeréz Alajos 1, Csopor Gyula 1, Darási Antal 1, Cavrak János 1, Herczenberger Sándor 5 frt.

Kecskemétről Nagy Lajos polgármester által Hubay Gusztáv dalszintársulatának jan. 18-án 1/2 részben a francia sebesültek javára rendezett előadása jövedelméből 21 frt 41 kr.

Lengyeltől Rátkay Lajos vendéglős által a jan. 18-án rendezett bál jövedelméből 10 frt.

Keszthelyről Bakó Gyula által a m. kir. felsőbb gazdasági tanintézet hallgatói által rendezett mulatság tiszta jövedelme 112 frt 20 kr. és egy 5 frankos arany.

Nyiregyházról Lukács Ödön ref. lelkész által 11 frt. — Ez összeghez járultak:

Sári Pálné 1 frt, N. N. 1, Kürtössy József 1, Nádassy Dezsőke 1, Eynigi Bálint 1, Szexy György 1, Hibján Sámuel 2, Szexy József 1 frt, Szoboszlói lakos: Sárly Péter 1 frt, Szexy Gyula 50 kr., Gdovin János 50 kr.

Nyiregyházról Lányi Gábor, mint a nyiregyházi mészáros czéh atyamestere által, az ottani mészáros ifjúságnak a francia köztársasági sebesültek részére jan. 21-én tartott táncszertélyén begyűlt összeg: 100 frt.

Érsekújvárról Druga Mihály ügyvéd által a jan. 21-én rendezett jótékony ezélu táncszertélyen tiszta jövedelme a felülfizetésekkel együtt 131 frt.

T.-Polgárról Szűcs Bertalan által egy tiszapolgári vadásztársaság barátságos körében begyűlt adomány 32 frt. — Ez összeghez járultak:

Adriányi Géza 1 frt, Ebnet János 1, Fehérpataky István 2, Fleischer Ferenc 2, Fleischer János 1, Fülöp Sándor 2 és a fentebbi által list róka bőre ára 3, Gerzso Lajos 2, Huuth Gusztáv 1, László Mátyas 1, Köszler Lajos 2, Koczián József 1, Kolozs Antal 1, Lipták István 1, Moldoványi Gyula 2, Suhajda József 2, Szucs Bertalan és neje 5, Treki József 1, Zsitnyánszky Adolf 1 frt.

Polgárról Horváth János, Lipták István és Rohay László által a jan. 25-én tartott táncszertélyen jövedelme 37 frt. Mauksinszky Antal gyógyszerész adománya 3 frt 70 kr. Thury György 5 frt. Bergli József 15, összesen 60 frt 70 kr.

Sümegről a polgári önképző-kör által gyűjtött adomány 17 frt.

Nagy-Károlyból Csepelyi Miklós és Bartha Mór által, a népszámlálás alkalmából a községi áttekintések szerkesztéséről utalványozott napidíjait: összesen 3 frt 18 kr.

Az „Igazmondó” szerkesztősége által 3 frt.

A IV. kötetemény összege 592 frt 49 kr. és egy 5 frankos arany.

Eddig begyűlt összesen 1164 frt 90 kr. és egy 5 frankos arany.

Nemzeti színház.

Péntek, jan. 27. „Delila.” Dráma 3 felv. Irta Feuillet Oktáv, ford. K.
Szombat, jan. 28. „Zaidónó.” Opera 5 felv. Zenéjét szerz. Halévy.
Vasárnap, jan. 29. „A házasság rokkantjai.” Vigy. 3 felv. Irta Dumanoir és Lafargue, ford. Feleki.
Hétfő, jan. 30. Először: „A két jó barát.” Eredeti dráma 3 felv. Irta b. Jósika Kalmán.
Kedd, jan. 31. „Figaro lakodalma.” Opera 4 felv. Zenéjét szerz. Mozart.
Szerda, febr. 1. Másodszor: „A két jó barát.” Eredeti dráma 3 felv. Irta b. Jósika K.
Csütörtök, febr. 2. „Bánk bán.” Eredeti opera 3 felv. Zenéjét szerz. Erkel Ferenc.

HETI-NAPTÁR.												
Hónapi-és hetilap	Katholikus és protestans naptár		Görög-orosz naptár		Izraeliták naptára		N a p			Hold		
	hónap	nap	hónap	nap	hónap	nap	hossza	kél	nyug.	hossza	kél	nyug.
5 Vasár	A Hetv. v. Ágot.	A Hetv. v.	24 C Hetv. v.	Jan. (ó)	Sebat R.	f. p. ó. p. ó. p.	f. p. ó. p. ó. p.					
6 Hétfő	Dorottya szüz	Dorottya	25 Gergely hitv.	14 Jakab	14 Jakab	116 16 7 28 5 6	135 7 4 57 7 33					
7 Kedd	Romuald apát	Rikárd	26 Xenophon	16 Játet	15 Örömnapp	317 16 7 22 5 6	150 27 6 9 8 5					
8 Szerd.	Máthai János	Salamon	27 Ján. Chrisot.	17 Játet	16 Örömnapp	318 17 7 21 5 9	164 56 7 23 8 36					
9 Csüt.	Apollonia szüz	Apollonia	28 Syriai Eferem	18 Játet	17 Örömnapp	319 18 7 17 5 11	177 38 8 36 9 0					
10 Pént.	Skolasztika szüz	Skolasztika	29 Ipoly	19 Játet	18 Örömnapp	320 19 7 19 5 12	188 59 9 52 9 24					
11 Szom	Dezsér, Eufroz.	Árpád	30 Nagy Vazul	20 S. Jethro	19 Játet	321 19 7 16 5 13	202 57 11 8 9 48					
						322 20 7 15 5 14	216 53 regg. 10 13					

Hold változásai. © Utolsó negyed 12-én 4 óra 16 perczkor délután.

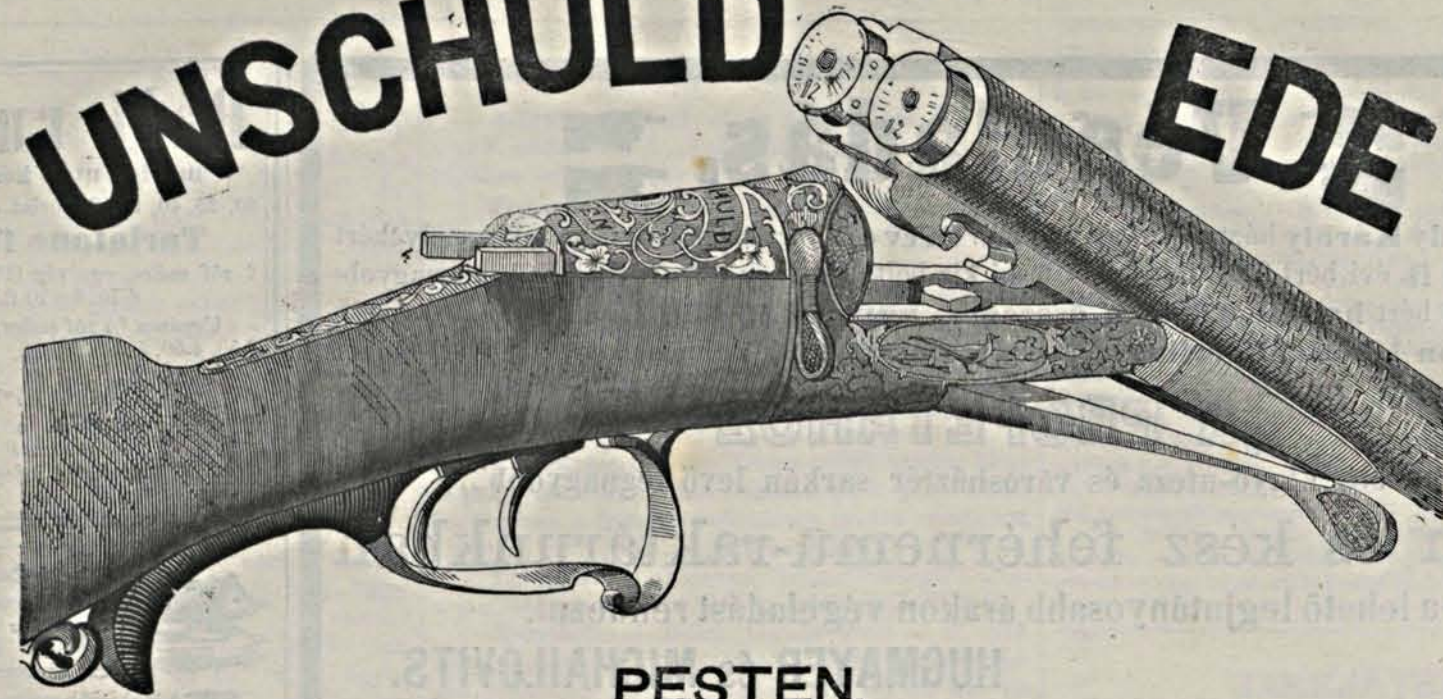
Kilián Frigyes, m. k. egyetemi könyvtáros bizományában megjelent:

A nagy francia forradalom története.
Irta H E L D,
fordította **Endrödi G.**
Többek támogatásával kiadja **Láng Lajos.**
Ára 2 forint. 990 (3-8)

Arjegyzékem

tartalmazván mindennemű magvakat, gyümölcs- és diszfákat, szőlővesszőket, valamint az általános befűtésára való igen olcsó ültetvényeket, a t. ez. kérés kivánatára átküldetik.
Marc Ferencz,
Pesten, mag- és fakereskedő.
999 (1-4)

UNSCHULD EDE

PESTEN,

ajánlja **kiz. szabadalmat nyert** legujabb javított

Lancaster-vadászfegyvereit

kakasok nélkül,

melyeknek föelnye, hogy a legerősebb és legpontosabb **lökésséggel** a legnagyobb **gyorsaságot** és kezelési **kényelmet** egyesítik. Ezen rendszer szakemberek által mint **kitünő** ismertettet el, szerkezete egyszerű és **nines javításoknak kitéve**, mint a kakasokali Lancaster-ek.

Fegyvereim, mielőtt áruba bocsátatnának, pontosan **belővetnek**, s nemcsak **lökésségükért** állok jót, hanem **kész vagyok** bármely rendszer szerinti fegyverek fölötti előnyeiket **próbalövésekkel igazolni**.

Egy csinosan készített Lancaster-fegyver finom kiállítással és arany betétellel 150—180 forint, és mindenkinek, kit érdekel, fegyver-üzleteimben **vácsi-utca „a levélhez“** és **kerepesi-út, a nemzeti színház átellenében** a legnagyobb **készséggel** megmutattatnak.

A pontos és biztos lökésséggért 100 lépésre, nyulserével, egy ily Lancaster-fegyvernél jótállás vállalatik, és ily távolságból 50 iv itatós papirt keresztül lehetni.

Ezenkívül ajánlom a helyben levő legnagyobb raktárt Lefauchaux- és percussiósvadászfegyverekben, valamint a **revolverek** gazdag választékát, melyek között vannak **saját készítményük**, ugyszintén a leghíresebb francia gyárakból valók, és mindennemű **vadászati szereket**.

Minden egyes fegyverért jótállás vállalatik, s nem tetszés esetében egy hó leforgása alatt kicseréltetnek. 987 (3-8)

Kereskedő-tanonez kerestetik.

Két latin- vagy reál-iskolát végzett ifju kereskedő-tanulónak, Balasa-Gyarmaton felvétetik **Milován A.-nál**, többi szóval. 994 (2-2)

Gyógyszerészi gyakornoknak

kerestetik egy 4-6 gym. osztályt végzett fiatal ember **kedvező feltételek** mellett, értekezni Maléter Albertnél Jolsván. 977 (2-3)

Három óra 3 frt. Egy óra 1 frt.

Legolesőbb politikai napilap.

Előfizetési fölhívás

GYORS-POSTA

című politikai, társadalmi stb. napilapra.

Mindent, de röviden; hiven, de fölösleg nélkül: e jelszóval indult meg január 1-én a „Gyors-Posta“ s a körülmény, hogy majd 2000 előfizetőnek jár most, legjobb bizonyosság, hogy — közszükséget pótol. A kezdet nehézségeiből kibontakozva azzal köszönjük meg e ritka részvételt, hogy — bár nem ígértük — a nevezetesebb országgyűlési beszédeket külön mellékletben adjuk, a helyzet világosb áttekintésére pedig becses térképeket és rajzokat is közlünk. Reméljük: a közönség kiadásaink ily önkényes szaporítását még nagyobb mérvű fölkarolással fogja viszonzni s hogy a „Gyors-Posta“ maholnap utat fog lenni mindazon magyar hajlékokba, hol egy költség és időkimélő eleven kis napilap hiányát sajnosan érezték régóta.

A „Gyors-Posta“ tartalma: rövid vezércikkek, országgyűlési tudósítások, bel- és külföldi levelezések, haretéri tudósítások, gazdag újdonsági rovat, eleven és időszerű tárcacikkek, gazdasági s másféle közlemények stb. A nevezetesebb országgyűlési beszédeket mellékletben fogja hozni. Koronként térképek s más a helyzet megértését elősegítő rajzokkal is kedveskedik előfizetőinek; így már az első hóban hozta: Páris erődítvényeit, Páris városát nagyban, Franciaország térképét és leírását, Belfort térképét stb.

Olyanokra, kik kevesebb pénz és idővel rendelkeznek, megbecsülhetlen ily kis lap. Az előfizetés minden hó első napjától lehetséges. A pénz a „Gyors-Postának“ (egyetem-utca 4. szám) címzendő.

Heckenast Gusztáv, kiadó. **Aldor Imre,** szerkesztő.

A sükettség gyógyítható!

Azon legfőbb eredményekre támaszkodva, melyeket gyógyszeremmel ezaddig elérni szerencsém volt, — a legelkiismeretesen ajánlhatom azt: **nagyothallas, fülzúgás és fülfolyás ellen.** — Egy adag ára 3 ft. 984 (5-9)

A megrendelő levelek ekép czímzendők: **Louis Oelsner, Berlin** (Neue Schönhauser-Strasse Nr. 12.)

Heckenast Gusztávnál Pesten megjelent és minden könyvárusnál és könyvtőknél kapható:

OLAJÁG.

Elmélkedések, fohások és imák.

Hölgyek számára olvasó- és imakönyvül irta **TOMPA MIHÁLY.**

Második kiadás. Zsebkiadás. (358 lap) füzve 1 ft. 40 kr. Vázonba kötve aranyvágással 2 » 50 » Francia hórbé kötve kapocsal 4 » »

Csak alapos gyógyítás biztosít utóbajok ellen.

Titkos betegségeket s tehetlenséget, elgyengült férfierőt,

gyakori megömlések, sőt a végképeni tehetlenséget katonai és polgári kórházakban sikerrel használt egyszerű módszerrel bámulatos gyorsan és alaposan (az utonnan keletkezettek 48 óra alatt) gyógyítja **Weiss J.** gyákoros és szülész, az itteni cs. kir. garnizon főkórházban kiszolgált osztályorvos. minden alkalmatossággal egy a titoktartás, mint a gyógyezelokokhoz jól beosztott **rendelő-intézetben** Pest, Sebestyén-tér 4-dik szám 1-ső emelet, (a „2 huszárhoz“ czímzett kávéház felett), naponkint reggel 7 órától 10-ig és délután 1-4 óráig.

Férlek és hölgyek részére külön bemenet és külön várószoba. Díjjal ellátott levelekre leggyorsabban válasz, és kívánatra gyógyszerrel is gondoskodik. 952 (11-12)

Pest, február 12-én 1871.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 frt. — Fél évre 5 frt. Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg: Egy négyzer hasábjott petit sor, vagy annak helye, egyszeri igtatásnál 10 krajczárba; háromszori vagy öbbszöri igtatásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket előfog **Bécsben: Oppelik Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile Nr. 9.** — Bélyeg-díj, külön minden igtatás után 30 krajczár.

B. EÖTVÖS JÓZSEF.

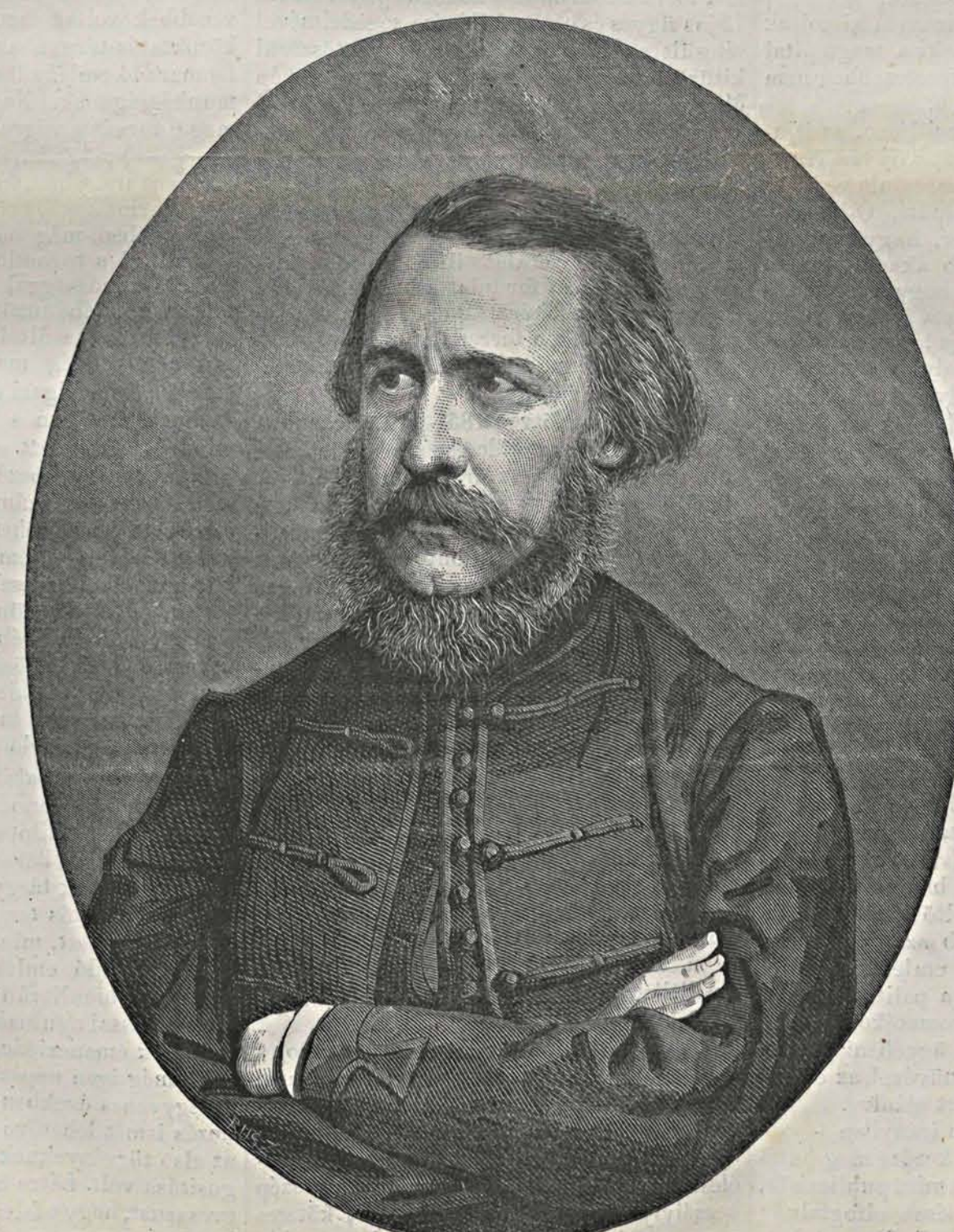
(1813-1871.)

Ama tátongó hézag, mely b. Eötvös halálával irodalmunk, tudományosságunk s közéletünk terén támadt, a kitünő költő, európai híri állam-bölcsész, első rangu szónok és tevékeny miniszter elvesztése fölötti fájdalom, még mindez nem meríti ki egészen a csapás terjedelmét, melylyel febr. 2-án sujtattunk. Azonkivül, a mit Eötvös szólt, irt és tett, egész nyilvános működésén kívül, volt egyéniségének valami kifejezhetlen varázsa, mely bizonyos eszményi légkört terjesztett maga körül, eszmék áramlatát indította meg s öntudatlan magának, észrevétlen, másoknak magvakat hintett el pazarul, melyek talán később kikelendők még, s ha nem fogják is nyilván hirdetni áldásos működését, de valóban az ő gazdag lelkek sarjadásai.

Ritka ember volt valaha, kiben az elme és a szív fényes tulajdonai oly mértékben találkoztak s oly összhangban egyesültek volna. S tán egyénisége rokonszenves voltának, kedélye ellenállhatlan varázsának s szive meleg kisugárzásának épen oly mértékben köszönheti eszméi diadalát, mint az igazságnak, mely bennök lakozott. Okoskodásai erős láncolatával, melylyel ellenfeleit sokszor megköttözte vitaközsaiban, hogy nem mozdulhattak, nem vott ki oly diadalokat, mint lelkesedése lánghevével, mely ellenállhatlanul magával ragadta azokat is, a kiket czáfolt és meggyőzött, s nem egyszer volt eset, hogy beszédét végzvéen, a taps és elismerés azon oldalról is önkénytelenül felhangzott, mely ellen szónoklata nyilai intézve voltak. — S midőn egyharminczöt éves közpálya után, melyben folyvást a meghatározottabb pártállást foglalta el, s elveiből soha egy morzsányit sem tett alku tárgyává, annyi megtámadás, küzdelem és elke-seredett viták után sirba ment, halála hírére barátot s ellenfelet egy fájdalomérzés ragadott meg s azok, kik vele mindig szembenálltak, a fájdalom teljes őszinteségével versenyeztek barátival a tisztelet és rokonszeny nyilvánításában. A koszoruból, melyet a halott homlokára tettek, gondosan kiszedegettek minden tövst, s csak a rózsát és babért hagyták benne.

Ily elégtételt a legdiadalmasb hős is csak ritkán nyerhet.

Mert hogy Eötvös eszméi diadalra jutottak, ső vagy a

B. EÖTVÖS JÓZSEF.